

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

**İLKÖĞRETİM OKUL SERVİSLERİNDE
DİNLENİLEN/DİNLETİLEN MÜZİKLERİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tuba UZ

İstanbul, 2010

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

**İLKÖĞRETİM OKUL SERVİSLERİNDE
DİNLENİLEN/DİNLETİLEN MÜZİKLERİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tuba UZ

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. M. Ali ÖZDEMİR

İstanbul, 2010

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tuba UZ tarafından hazırlanan 'İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi' başlıklı bu çalışma, 10.05.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmzalar

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali ÖZDEMİR

Üye: Yrd. Doç. Dr. Aylin TÜZER CAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Ercan MERTOĞLU

ÖNSÖZ

Müziğin eğitim sürecinde; okul-öğretmen, öğretmen-öğrenci, okul-öğrenci gibi birden çok iletişim bağının olduğunu düşünebiliriz. Ders dışı zamanlar da bir anlamda eğitimin bir parçası olarak düşünülebilir. Öğrenciler okuldaki ve okul dışındaki çalışmalarını eğitim merkezli yürütebildikleri oranda gelişimlerini kalıcı ve sistemli bir duruma getirebilirler. Bu şekilde istedik eğitim sürecinden söz edebilir ve bununla birlikte başarının arttığını gözleyebiliriz.

“İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi” başlıklı araştırmada, okul ile birebir ilişkisi olan, okul dışındaki geçirilen zamanın önemli bir bölümünü alan okul servislerinde ne tür müziklerin dinlendiği ve dinletildiğini araştırdık.

Bu araştırma sürecinde, bilgi ve birikimini benimle paylaşan ve yapıcı bakış açısıyla bana destek veren değerli danışmanım Yard. Doç. Dr. Mehmet Ali Özdemir’e, manevi desteğiyle her zaman yanımda olan sevgili eşime, beni daima yüreklendiren, tüm başarılarımın gerçek ortağı olan aileme ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca katkılarıyla bu çalışmanın gerçekleşmesine olanak sağlayan tüm servis sürücülerine katkılarından dolayı teşekkür ederim.

ÖZET

İLKÖĞRETİM OKUL SERVİSLERİNDE DİNLENİLEN/DİNLETİLEN MÜZİKLERİN İNCELENMESİ

Bu araştırma; ilköğretim okul servislerinde ne tür müziklerin dinlendiği ve dinletildiğinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilköğretim servis sürücülerine, araştırmacı tarafından hazırlanan “İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müzikler” başlıklı anket uygulanmıştır. Uygulanan anket aracılığıyla; öğrencilerin serviste ne kadar vakit geçirdikleri, servislerde hangi müzik dinleme aygıtlarının kullanıldığı, öğrencilerin ve sürücülerin ayrı ayrı hangi müzik türlerini dinlemeyi tercih ettikleri gibi sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın sonucunda; öğrencilerin serviste bulunma sürelerinin haftada 100 ile 900 dakika arasında değiştiği, servislerde müzik dinleme aracı olarak en çok radyonun tercih edildiği, hem sürücülerin hem de öğrencilerin büyük çoğunlukla pop müzik dinlemeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin okulda aldıkları müzik eğitiminin ortak müzik kültürü oluşturma, Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, müzik yoluyla estetik yönünü geliştirme gibi önemli amaçları bulunmaktadır. Okulda alınan bilgilerin okul dışı yaşantıda karşılığını bulmasının öğrenmeyi olumlu etkilediğini bilmekteyiz. Dolayısıyla öğrencilerin okulda olduğu gibi okul dışında da nitelikli müzikler dinlemeleri, müzik kültürlerine önemli katkıda bulunacaktır.

Bu düşünceden hareketle ve elde edilen sonuçlara bağlı olarak; ilköğretim servislerinde geçirilen sürenin, sistemli bir müzik dinleme etkinliğinin planlanmasıyla, müzik eğitimini desteklemek amacıyla kullanılabileceği görüşüne varılmıştır.

ABSTRACT

THE RESEARCH OF THE MUSIC WHICH LISTENED ON ELEMENTARY SCHOOL BUSESSES

This research is done to find out what kind of music is listened on the school busses. According to this aim, a survey called “The Music Listened On Elementary School Busses” was prepared and applied to school bus drivers by the researcher. This research tried to find out; how much time do the students spend on the school busses, which equipments are used for listening music and what different kinds of music students and the drivers prefer to listen.

As a result of the survey, students spend between 100 and 900 seconds on the school busses, radio is usually preferred to listen music, both the drivers and the students prefer to listen to pop music.

Having a common musical culture, using the Turkish language right and effectively, improving an esthetic concept by the music are the important purposes of the musical education. We know that it affects learning positively, if the knowledge learnt at school finds its response out of school. So, listening to well-qualified music at school and also out of school will contribute to their musical culture.

Concerning this opinion and according to the given results, it is agreed that if the time on the elementary school busses is planned systematically as an activity of listening to music, it can be used to support the musical education.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem.....	10
1.2 Amaç.....	11
1.3 Önem.....	11
1.4 Sayılılar	12
1.5 Sınırlılıklar	13
1.6 Kısaltmalar	13
BÖLÜM II	14
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	14
BÖLÜM III	22
YÖNTEM	22
3.1 Araştırmanın Modeli.....	22
3.2 Evren/Örnekleme	22
3.3 Veri Toplama Araçları.....	23
3.4 Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	23
BÖLÜM IV	25
BULGULAR ve YORUM	25
4.1 Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular	25

4.2 Mesleki Bilgilere İlişkin Bulgular	26
4.3 Servislerde Dinlenen / Dinletilen Müziklere İlişkin Bulgular	32
BÖLÜM V	41
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	41
5.1 Sonuç	41
5.1.1 Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar	41
5.1.2 Mesleki Bilgilere İlişkin Sonuçlar	41
5.1.3 Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müziklere İlişkin Sonuçlar	42
5.2 Tartışma	43
5.3 Öneriler	44
KAYNAKÇA	46
EKLER	50
Ek 1 İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müzikler Anketi	50
Ek 2 Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği	52
Ek 3 Radyolara Ait Yayın Akışları	58
Ek 4 Yazışmalar ve Valilik Oluru	62
ÖZGEÇMİŞ	66

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Sürücülerin Yaş Aralıkları.....	26
Tablo 2 Eğitim Durumu	26
Tablo 3 Meslek	27
Tablo 4 “Kaç yıldır sürücü belgeniz var?” sorusuna verilen cevaplar.....	27
Tablo 5 ”Daha önce ticari sürücülük yaptınız mı?” sorusuna verilen cevaplar	28
Tablo 6 “Kaç yıldır servis sürücülüğü yapmaktasınız?” sorusuna verilen cevaplar ..	28
Tablo 7 “Servis yaptığınız okullar hangileridir?” sorusuna verilen cevaplar	29
Tablo 8 “Kaç okula servis sürücülüğü yapmaktasınız” sorusuna verilen cevaplar	30
Tablo 9 “Hangi saatler arasında servis yapmaktasınız?” sorusuna verilen cevaplar ..	31
Tablo 10 “Kaçınıcı sınıflardan öğrenci taşımaktasınız?” sorusuna verilen cevaplar ..	31
Tablo 11 Müzik yayını yapan servisler.....	32
Tablo 12 Araçta bulunan müzik dinleme cihazları.....	32
Tablo 13 Servis süresince kullanılan müzik dinleme cihazları	33
Tablo 14 Sürücülerin tercih ettiği müzikler	33
Tablo 15 Öğrencilerin tercih ettiği müzikler.....	34
Tablo 16 Sürücülerin serviste dinledikleri radyo kanalları.....	35
Tablo 17 Öğrencilerin serviste dinledikleri radyo kanalları.....	37
Tablo 18 Sürücülerin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcılar	38
Tablo 19 Öğrencilerin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcılar	39

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insanın bir arada yaşayışının bir sonucu olarak, kültür kavramı ortaya çıkmaktadır. İnsana dair yaratıları içeren kültür kavramını, İngiliz antropolog Tylor şöyle tanımlamaktadır: “Kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak insanoğlunun öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür.” (Güvenç, 1984)

Bu tanımdan da anlaşıldığı üzere, insanın toplum içerisinde öğrendiği ya da kendi yetenekleri ve yaşantıları yoluyla ortaya koyduğu ürünlerin tümü kültürü oluşturmaktadır. Toplumların sahip olduğu coğrafi, ekonomik ve sosyal yaşamdaki farklılıklar o toplumun kültürünü diğerlerinden ayırmaktadır. Fakat tarih boyunca ve özellikle de çağımızdaki teknolojik gelişmeler sayesinde farklı kültürler birbirini daima etkilemiş ve birbirinden etkilenmiştir.

Kültürü oluşturan önemli unsurlardan biri kuşkusuz sanattır. Sanat; bir duygunun, bir tasarımın, bir düşüncenin ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılık anlamına gelmektedir. Sanat dallarından biri olan müzik ise en basit tanımıyla; birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatıdır.

“Genelde müzikten söz etmek, genel olarak müziğin ne anlama geldiğinden ve daha temelde de müziğin nasıl olup da bir anlam aracı işlevi gördüğünden (görebildiğinden) söz etmektir. Çünkü müzik, sadece dinlemesi güzel olan bir şey değildir. Tam tersine kültürün içine gömülmüştür (dili olmayan bir kültür olmadığı gibi, müziği olmayan bir kültür de yoktur). Müzik her ne kadar doğal bir şey, kendi başına var olan bir olgu gibi görünse de insan değerleriyle, neyin iyi neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirleyen duygularımızla doludur. Müzik kendi kendine olan bir şey değil, bizim yaptığımız ve anlam verdiğimiz bir şeydir. İnsanlar müzikle düşünür, onunla kendilerinin kim olduğuna karar verip, kendilerini anlatırlar.” (Cook, 1998)

Görüldüğü üzere sanatın ve müziğin kaynağı duygu ve düşüncelerdir. Bu duygu ve düşüncelerin aktarılma şekli ve amacı da kişiye ve dolaylı olarak onu şekillendiren zaman ve mekana, bir başka deyişle de içinde bulunduğu dönem ve topluma özeldir diyebiliriz.

“Dünya müzik kültürleri çeşitlidir, farklıdır ve her biri kendi içinde örgütlü, amaçlı, tutarlı, devingen ve kökende tarihseldir.” (Budak,2006)

Müzik, kültürel farklılıklara rağmen hemen her toplumda yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir. Tarihsel sürece bakıldığında, müziğin birbirinden farklı birçok alanda kullanıldığı dikkati çekmektedir. Örneğin dini törenlerde, haberleşmede, askeri alanda, çalışma esnasında, eğlencelerde, cenazelerde ve daha birçok alanda her toplumun müzikten yararlandığı görülmektedir.

Bebeklikte söylenen ninnileri dinleriz. Çocuklukta oynadığımız oyunlara şarkılar eşlik eder. Gençlikte en özel duygularımızın karşılığını şarkı ve türkülerde buluruz. Düşünlerimizde sevincimizi yine müzik eşliğinde paylaşıyoruz. Askere giden gençleri müzikle uğurluyoruz. Nihayetinde ölümlerde de acımızı ağıtlarla paylaşıyoruz. Sevincimizi de kederimizi de müzikle dile getiriyoruz. Yani tam anlamıyla, doğumumuzdan ölümümüze dek hayatın her alanında müzik bize eşlik etmektedir.

Müziğin bu kadar farklı yaşam alanlarında yeri olduğunu bilmemize rağmen, maalesef toplumumuzdaki genel kanı; müziğin bir eğlence aracı olduğu yönündedir. Oysaki müziğin eğlenme aracı olmaktan çok daha öte işlevleri ve insan hayatına önemli etkileri bulunmaktadır. Bunu müziğin kullanım alanlarına bakarak da anlamak mümkündür.

Her şeyden önce müzik bir sanat dalıdır. Bünyesinde yaratıcılık, estetik, zarafet ve uyumu barındıran müzik, duygularımızı harekete geçirme gücüne sahiptir. Ancak bir sanat dalı olmanın yanı sıra müziğin değişik amaçlar doğrultusunda, bir araç olarak da kullanıldığını görmekteyiz.

Farklı toplumlarda müziğin dini amaçla kullanıldığını görebiliyoruz. Örneğin Türklerin Şaman inancına sahip oldukları dönemde müzik, dini tören ve ayinlerde önemli bir yer tutmaktaydı. Din adamı olarak şaman, davul eşliğinde ayinleri yönetirdi.

“Trans halinde gördüğü doğüstü güçler, cinler karşısında korkuyla, heyecanla titreyen şaman ve onun etkisiyle aynı duygu halini yaşayan topluluk, şamanın çalgısından duyulan müzikle, tılsımlı bir maske takmışçasına kendini birden doğüstü güçlerle eşit bir varlık gibi görmeye başlar. Böylece tüm kötülükleri, tehlikeleri, doğüstü güçleri korkutup kaçırdılar” (Budak, 2006)

Burada şamanın müzik yoluyla, ruhani güçlerle iletişime geçmeye olanak sağladığına inanıldığı görmekteyiz. Bu da müziğe, dini açıdan önemli bir anlam yüklendiğini ortaya koymaktadır. Günümüzde var olan dinlerde de müziğin önemli bir yeri vardır. Bunda önemli etkenlerden birisi; melodik cümlelerin akılda kalıcılığıdır. Okunan kutsal ayetler, dualar bir melodi eşliğinde kolay ezberlenir ve düzyazıya nazaran daha ilgi çekici ve etkili hale gelir. Diğer yandan da müziğin ibadet ortamında oluşturmuş olduğu etkinin bu inançsal süreçler içerisinde kullanılmasında bir rol oynadığı da düşünülebilir.

Tarih boyunca hastaları iyileştirmede de müziğin etkin olarak kullanıldığını görmekteyiz. Çok eski tarihlerden itibaren, duygulara hitap eden müziğin insanlar üzerindeki etkisi, hastaları iyileştirme amacıyla kullanılmıştır. Bu hastalıklar ruhsal ve fiziksel rahatsızlıklar olarak iki grupta düşünülebilir.

Eski Yunan’da, yerli kabilelerde ve Şamanizm inancının bulunduğu yerlerde adeta din adamlarının bir görevi de müzik yoluyla hastaları iyileştirmektir. Osmanlı Devleti döneminde de müziğin ruhsal hastalıkların tedavisinde kullanıldığı bilinmektedir. Bu alanda müziğin dinlendirici, rahatlatıcı etkilerinin kullanıldığını görmekteyiz. Günümüzde ise ‘müzikle tedavi’ adı altında, ruh sağlığı alanında tüm dünyada çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan birçok araştırma müziğin psikolojik rahatsızlıkların etkilerini azaltmada yardımcı olduğunu göstermektedir.

İnsanın duygularını pekiştiren ve hatta duygu durumunu değiştirebilen müzikten, biyolojik rahatsızlıkların etkilerini azaltmada da yararlanılmaya başlanmıştır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki; dinlenen müziğin türü ve ritmi beyin fonksiyonlarını etkileyebilmektedir.

Hem ruhsal hem de fiziksel rahatsızlıklarda olumsuz etkileri azaltmak için müzikten yararlanılmasının nedeni; müziğin, duygu durumu üzerinde etkili olması ve bu etkiye bağlı olarak bir takım biyolojik değişiklikler meydana gelmesi olarak açıklanabilir. Ayrıca son yıllarda müzik dinlemenin anne karnındaki bebekler, fiziksel rahatsızlıklar, bitkiler ve hayvanlar üzerindeki etkileri de araştırılmaktadır.

Müziğin bir başka kullanım alanı da askeri alandır. Türklerde Hunlardan başlayarak günümüze dek uzanan bir askeri müzik geleneği bulunmaktadır.

“Uzun zaman bağlın (sihir) etkisinde ve işlevinde olan müzik, örgütlenerek, kurumlaşarak Hun Kağanlığı'na bağlı askeri müzik topluluğu olan “Tuğ Takımı” görüntüsünü aldı. Müziğe büyük bir güç atfedildi. Öyle ki, sancak ve askeri müzik birbirinden ayrılmayan bir bütün halini aldı.” (Budak, 2006)

Türklerde askeri müzik toplulukları; Hunlarda “Tuğ Takımı, Karahanlılarda “Tabılhane”, Osmanlıda “Mehterhane” adını almış, II. Mahmut döneminden itibaren ise batı tarzında “Askeri Bandolar” kurulmuştur.

“Hükümdar bir kişiye beylik vereceği zaman, öteki alametleriyle birlikte davul ve sancak da verirdi. Beylik geri alınacağı zaman bunlar geri alınırdı.” (Budak,2006)

Eski Türk devletlerinde beylik verilen kişiye devletin bir nişanı olarak davul gönderilmesi, müziğin devlet anlayışında ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Müzik, günümüzde ticari bir araç olarak da kullanılmaktadır. Bunun en önemli örneğini reklam sektörü oluşturmaktadır. Günümüzde müziği olmayan bir reklam görmek neredeyse mümkün değildir. Müziğin dikkat çekici etkisi, duyguları tetikleyebilmesi ve müzikle söylenen sözcüklerin akılda kalıcı olması bu alanda kullanılmasının nedenlerindedir. Yine günümüzde alışveriş merkezlerinde müzik

yayını yapıldığını görmekteyiz. Burada da amaç; daha çekici ve eğlenceli bir ortam yaratarak müşteriye mağazada daha uzun kalmaya teşvik etmek ve alışverişi arttırmaktır.

Dizi ve filmlerde sanatsal ve duygusal yönden destekleyici bir unsur olarak kullanılmaya başlanan müzik, günümüzde ise kar amacı güdülen bir sektör haline gelmiştir. Birçok dizi ve filmde, neredeyse yaşanan her olayın kendisine ait bir müziği bulunmaktadır. Bu müzikler ise albüm haline getirilerek müzik marketlerde satılmaktadır. Çoğu zaman seyircinin dramatik bir sahnede ağlanmasını tetikleyen unsur, işlenen olaydan çok, o sahnede kullanılan müzik olmaktadır. Burada müziğin duygusal etkiyi arttırmak için kullanıldığını görmekteyiz. Böylece müziğin niteliğine göre; hüzünlü bir sahne 'acıklı', gerilimli bir sahne 'korkutucu' izlenimler yaratabilmektedir.

Müziğin ideolojik ve siyasi olarak da çeşitli şekillerde kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin Afrika'dan Amerika'ya getirilerek ağır şartlarda çalıştırılan siyahların yaptıkları müziklerde, patronları ve çalışma şartlarını eleştiren şarkılara rastlanmaktadır. Anadolu'da da, kurulu düzeni eleştiren türkülere rastlamak mümkündür. İnsanlar şikayetlerini, isyanlarını dile getirmek için müziği kullanmışlardır. Ayrıca Rock müzikle iyice belirginleşen düzene isyan, protest müzikle birlikte kendi dünya görüşünü yansıtan, eleştirel ve siyasi bir kimlik kazanmıştır. Günümüzde ise siyasi partiler seçim propagandalarında müziğe yer vermektedirler. Ayrıca her devletin bağımsızlığını sembolize eden bir marşı olması, müziğe hem siyasi hem de toplumsal açıdan verilen değeri göstermektedir.

Birçok farklı alanda bir araç olarak kullanılmakta olan müziğin, insan hayatında önemli bir yeri olduğu açıkça görülmektedir. Bunun nedeni ise müziğin insanda yarattığı etkinin büyüklüğüdür. Bu kadar etkili bir sanat dalının insan hayatına faydalı olması için, mutlaka değerinin anlaşılması ve hem devlet hem de müzik yayını yapan kuruluşlar tarafından ciddi anlamda bir müzik politikası belirlenmesi gerekmektedir.

Günlük hayatta bireysel olarak en çok gerçekleştirilen müzik etkinliği; müzik dinlemedir.

'Dinlemenin genelde rastgele ve sistematik olarak iki temelde incelenebileceği söylenebilir.

Rastgele Dinleme: Programı bilmeden bir konsere gitmek, yaygın iletişim araçlarının düğmesini çevirdiğinde karşısına çıkan herhangi bir müziği dinlemek veya kendi arşivinden gene rastgele elinin uzandığı müziği dinlemek gibi, dinleyicinin şansına kalmış olan bu çeşit dinleme biçimi "rastgele müzik dinleme" olarak nitelendirilebilir. Bu durumda birey ya müziğe uyum sağlayacak, uyum sağlamaya çalışacak ya da o zamanki duygusal yapısına ve düşüncesine ters düşüyorsa başka bir dinleme olanağını araştıracaktır.

Sistematik Müzik Dinleme: Bu çeşit dinlemede; uzmanların yazdığı kaynaklardan bilgilenme, eseri tanımak için üst üste veya belli aralıklarla dinleme, sürekli olarak bu çeşit çabaları sürdürme, eseri bilgi açısından olduğu kadar, duygusal açıdan da özümleme ve bütün bu davranışları kişisel olarak kendi olanaklarına göre plânlayıp programlandığı biçimde sürdürme vardır.' (Günay, 2000)

Her gün birçok yerde farkında olarak ya da olmayarak müzik dinlemekteyiz. Örneğin; televizyon izlerken, alışveriş yaparken, kişisel ya da toplu taşıma araçlarıyla seyahat ederken, bizim tercihimize bağlı olmayan bir müzik dinleme etkinliğinde bulunduğumuzun farkına bile varmayabiliriz.

Ruhsal tatmin yaşamak, eğlenmek, rahatlamak ya da duygularımızı pekiştirmek için ise bilinçli olarak müzik dinleriz. Bunlar genellikle duygularımızı ifade eden sözler ya da melodi yapısına sahip müziklerdir.

Müzik dinleme konusunda herkesin bir takım tercihleri vardır. Bu tercihler kişilerin küçük yaşlardan itibaren içerisinde buldukları çevreyle şekillenmeye başlar. Evde dinlenen müzikler, bulunan müzik aletleri ya da varsa müzik aleti çalan yakınlar; genellikle bir çocuğun müzikle kurulan ilk ilişkilerini oluşturur. Birey çocukluk döneminde uzun süre, kendi tercihi dışında bir dinleme etkinliğinde bulunur ve birçok konuda olduğu gibi müzikte de, içinde bulunduğu ortamı örnek alır. Dolayısıyla bu dönemde dinlediği müzikler çocukta belli bir müzik anlayışı oluşturacaktır. Özel bir eğitim almadığı takdirde, daha sistemli bir müzik eğitimiyle

ise yaklaşık 6-7 yaşında okulda karşılaşacaktır.

İnsanın, toplum içerisinde mutlu bir birey olarak yaşayabilmesi, ihtiyaçlarını giderebilmesi ve kendini ifade edebilmesi için eğitime ihtiyacı vardır. *"Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir."* (Ertürk, 1993). Ailede başlayan eğitim daha sistemli bir şekilde okulda devam eder. Sağlıklı bir öğrenme için okulda edinilen bilgilerle okul dışı yaşantılarda kazanılan bilgilerin örtüşmesi önemlidir. Okulda verilen bilgiler, bireylerin ihtiyaçlarına göre belirlenir. Dolayısıyla okulların genel toplumsal bir takım işlevleri bulunmaktadır.

'Toplumsal bir kurum olarak okulların belli başlı işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. a. *Bireyi toplumsallaştırmak, topluma uyumlu bir vatandaşa dönüştürmek.*
b. *Toplumsallaşmış bireyin aynı zamanda kendine özgü, özgür, yaratıcı ve üretici bir varlığa dönüşmesini sağlamak.*
2. *Ülkenin ihtiyacı olan her düzeydeki insan gücünü yetiştirmek.*
3. *Ülkesini seven, kendi hayat ideallerine, ülkesinin 'çağdaş uygarlık düzeyine çıkabilmek' gibi ifade edilmiş idealleriyle bütünleştiren vatandaşlar yetiştirmek.*
4. *Bütün bunların ötesinde, iyi vatandaş yetiştirme amaçlarının yanında, 'iyi insan' niteliklerini edinmiş, insanlık idealine sahip bireyler yetiştirmek.'* (Günay, Özdemir, 2003)

İlk ve orta dereceli okullarda verilmekte olan derslerden biri de müzik eğitimi dersidir. Müzik, tüm diğer sanat dalları gibi insan hayatında, kendini ifade edebilme ve sosyalleşme açısından önemli bir yere sahiptir. Okulda verilen müzik eğitiminin bireyler üzerinde etkili olabilmesinin bir yolu da; öğrencilerin okul dışı yaşantılarında iyi bir müzik dinleyicisi olabilmeleridir. Özellikle küçük yaşlardan itibaren verilecek doğru bir müzik eğitimi, hem bireyin kendini geliştirmesi hem de ulusal müzik kültürünün oluşması bakımından faydalı olacaktır. Böylelikle ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin müzik eğitimi daha da önem kazanmaktadır.

2007 yılında yayınlanan İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında belirtilen amaçlar:

Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere millî marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk İlke ve İnkılâplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.

Programın Vizyonu

Müzik Yoluyla;

- Kendisi ve çevresiyle barışık,
- Önce millî; sonra uluslararası kültürü tanıyan,
- Vatan ve ulus sevgisine sahip,

- Çevresine karşı duyarlı,
- Sanatın her türüne açık,
- Çevresindeki değişimlere uyum sağlayabilen,
- Mutlu, kişilikli ve özgüveni olan bireyler yetiştirmektir.

Temel Beceriler

- Sözlü müziklerde Türkçeyi etkili, güzel ve anlaşılır kullanma,
- Müziksel yaratıcılık,
- Müziksel algı, bilgilenme, müziksel etkinlik ve kültürel boyutlarında eleştirel düşünme,
- Müzik aracılığıyla sosyal değerlere önem verme,
- Müziksel etkinliklerinde olabildiğince teknolojiden yararlanma,
- Müzik okur-yazarlığı

Okullarda verilen müzik eğitiminin en önemli işlevlerinden biri de öğrencileri müzik etkinliklerine yönleltmektir. Bu etkinlikler arasında; müzik dinleme, çalgı kullanma, şarkı söyleme, müzikle kendini ifade etme sayılabilir.

Ülkemizde bulunan ilköğretim okullarında uygulanan haftalık ders çizelgesinde, müzik eğitime ayrılan süre 1, 2 ve 3. Sınıflarda 80 dakika, 4, 5, 6, 7. ve 8. sınıflarda ise 40 dakikadır. Bu süre içerisinde öğretmenden, yukarıda bulunan hedeflere uygun şekilde dersi işleme, öğrencilerin kişisel gelişimine katkıda bulunması beklenmektedir.

Verilen bilgilerin günlük hayatla ilişkilendirilebilmesinin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini bilmekteyiz. Müzik dersi açısından düşünüldüğünde öğrencinin bu kısa sürede müzikle ilgili edindiği bilgilerin, okul dışındaki hayatında karşılığını bulması oldukça önemlidir. Bu da özellikle kişisel gelişimi ve müzik kültürü açısından sağlıklı ve nitelikli müziklerin dinlendiği ortamlarda bulunmasını gerektirmektedir.

“Dinleyiciliğin bir okulu olmadığına göre birey, kendi iç dinamiklerinin sesini duyarak ve elde ettiği çevresel olanaklarla kendini yetiştirmeye çalışacaktır.” (Günay, 2000)

Müziğin bir ders olarak ilköğretim ve ortaöğretim müfredatlarındaki süresi, günümüz teknolojisini göz önüne aldığımızda kısıtlı kalmaktadır. Bunun nedeni; günlük hayatın içinde radyo, televizyon ve bilgisayar gibi cihazlar aracılığıyla müzik dinleme süresi ve olanaklarının oldukça genişlemiş olmasıdır. Öğrenci, denetimsiz bir şekilde her tür müziğe açık haldedir ve her insan gibi, çoğunlukla içerisinde bulunduğu ortama uyum sağlamaya yatkındır.

1.1 PROBLEM

İstanbul gibi büyük illerde okuyan ilköğretim öğrencilerinin birçoğu, okullarına servis araçları ile ulaşmaktadır. Servis kullanan birçok ilköğretim öğrencisinin bir hafta içerisinde uzun saatleri okul servisinde geçmektedir. Okul servisinde geçirilen bu sürenin eğitim sürecine dahil olduğu görüşündeyiz.

Servislerde yaşları altı ile on dört arasında değişen öğrenciler bir arada bulunabilmektedir. Öğrencilerin serviste geçirdikleri süre içerisinde, servis sürücüsünün ya da öğrencilerin istekleri doğrultusunda çeşitli müzikler dinlenilmekte ve dinletilmektedir. Dolayısıyla yaşı küçük olan öğrencilerin, genellikle diğerlerinin seçimlerini dinlemekte ve örnek almakta olduklarını düşünebiliriz.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde, 4. maddenin m bendinde; “Taşıtlarda görüntü ve müzik sistemleri taşıma hizmeti sırasında kullanılmamalıdır.” ifadesi yer almaktadır. Ancak okul servislerinde müzik dinlendiğini bilmekteyiz ve bu durumun göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Öğrencilerin, genellikle müzik dinlenen servis ortamında bulunma süreleriyle, haftalık müzik dersi süreleri karşılaştırıldığında, aradaki farkın büyüklüğü göze

çarpmaktadır. Servislerde dinlenen müziklerin tespit edilmesi, yorumlanması ve okulda verilen müzik dersi amaçlarının desteklendiği, öğrencilerin müzik kültürlerine faydalı olacak bir hale getirilmesinin etkili olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, kapsamlı bir çalışma için ilk adım niteliğinde olacaktır.

Araştırmanın problemi; ilköğretim okul servislerinde ne tür müziklerin dinlendiği ve dinletildiğinin incelenmesidir.

1.2 AMAÇ

Bu araştırmanın amacını gerçekleştirebilme doğrultusunda, şu soruya yanıt aranmaktadır:

- İlköğretim okul servislerinde dinlenen müzikler nelerdir?

1.3 ÖNEM

Bu araştırma; ilköğretim okul servislerinde dinlenen/dinletilen müzikleri tespit etmek amacıyla yapılmıştır. İlköğretim okullarında verilmekte olan müzik eğitiminin genel amaçları arasında:

- Bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,

gibi bireysel ve toplumsal gelişime yönelik önemli maddeler bulunmaktadır. Şüphesiz bu amaçlar yalnızca öğrencilerin okul yaşantısına yönelik değil, okul dışı yaşantılarında da etkili olması amacıyla planlanmıştır.

Müzik, teknolojik gelişmeler sayesinde günlük hayatta kolaylıkla ulaşabileceğimiz bir unsur haline gelmiştir. Radyo, televizyon, müzik seti, bilgisayar, mp3 çalar, cd çalar gibi birçok müzik dinleme aygıtının kolaylıkla ulaşılabildiği bir dönemde müzik dinleme olanakları sınırsızdır. Aynı zamanda özellikle radyo ve televizyon gibi bizi yönlendiren, tercihimiz dışında da müzik türleri sunan teknolojik cihazlarla iç içe bulunmaktayız. Bu da özellikle küçük yaştaki çocukların müzik eğilimleri ve tercihlerinde, bu cihazların ve sundukları müzik türlerinin belirleyici rol oynayabileceğini düşündürmektedir.

İlköğretim okullarının 1, 2, ve 3. Sınıflarında 80 dakika, 4, 5, 6, 7. Ve 8. sınıflarında ise 40 dakika olan müzik derslerinde verilen müzik bilgisi ve bilincinin, öğrencinin günlük hayatta bu bilgilerle çelişen müzik ortamlarında sürekli bulunması halinde, etkili olabilmesi oldukça zordur.

İlköğretim okul servislerinde dinlenen ve dinletilen müziklerin tespit edilmesinin, öğrencilerin, eğitim sürecinin bir parçası olduğunu düşünmekte olduğumuz servislerde buldukları sürede, gerçekleştirdikleri müzik dinleme etkinliğinin niteliğini ortaya koyması, veli ve öğretmenleri bilgilendirmesi bakımından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

1.4 SAYILTILAR

- Anketleri cevaplayan servis sürücüleri, verdikleri yanıtlarla gerçekleri yansıtmışlardır.

1.5 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma; 2008-2009 ve 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılları ve İstanbul Kadıköy ilçesinde bulunan Zühtü Paşa İ.Ö.O., Nihat Işık İ.Ö.O., Nurettin Teksan İ.Ö.O., Bahariye İ.Ö.O., Bostancı İ.Ö.O., Özel Işık Okulları, Özel Çevre Koleji, İstek

Acıbadem İ.Ö.O. ve Özel Irmak Koleji okullarının servislerinde dinlenen/dinletilen müziklerle sınırlıdır.

1.6 KISALTMALAR

TSM: Türk Sanat Müziği

THM: Türk Halk Müziği

VJ (Video Jockey): Televizyon kanallarında müzik videolarını sunan kişi.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlköğretim okul servislerinde dinlenen/dinletilen müziklerin incelenmesine ilişkin daha önce herhangi bir araştırma yapılmadığı tespit edilmiştir. Ancak konuyla yakından ilişkisi olan, müziğin insan hayatındaki yeri ve önemine ilişkin yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Bu bölümde müzikle ilgili yapılmış ve konuyla dolaylı ilişkisi bulunan çalışmalara yer verilecektir.

Karahan (2006) yaptığı çalışmada, tarihsel süreç içerisinde ilkel kabile, Antik Dönem, Eski Türkler, Selçuklu ve Osmanlı Şifahanelerinde tedavi amaçlı kullanılan müzik ve müzik enstrümanları ile günümüzdeki müzikle tedavi çalışmaları ve müziğin insan sağlığına etkilerini ele alıyor. Bu araştırma müziğin, çok eski tarihlerden beri, hem fiziksel hem de ruhsal hastalıkları iyileştirme amacıyla kullanıldığını göstermektedir.

Özçevik (2007) de çalışmasında, var olan belgeleri incelemek yoluyla, tarihte müziğin tedavi amaçlı kullanıldığı alanları ve müzikle tedavinin etkilerini ortaya koyuyor. Özellikle yapılan araştırmaları inceleyerek müziğin; öğrenmede dikkatin, belleğin, zihnin, ilginin, yeteneğin, kişiliğin ve psiko-sosyal gelişimlerin oluşmasına yardımcı olduğu, bundan dolayı da öğrencinin, toplum içinde sürekli gelişen bir varlığa dönüştüğü, müzikal aktivitelerin hareket fonksiyonunun gelişmesine, kişisel başarı ve müzik yeteneğinin ilerlemesine, hafızanın gelişimine, erken ve hızlı okuma becerisinin oluşmasına olanak verdiği, müzik dinleme ve çalgı çalmayı öğrenmenin; matematik ve fen derslerini kavrama kabiliyetlerini belirgin seviyede arttırdığı sonuçlarına ulaşıyor. Bu çalışma, bugüne kadar müzikle ilgili yapılan farklı araştırmalar sonuçlarını ortaya koymaktadır. Bu araştırmalar sonucunda, müziğin özellikle insan beyninin farklı fonksiyonları üzerinde olumlu etkileri olduğu kanıtlanmıştır.

Ayata (2008) klasik batı müziği eğitimi almış ve hiç müzik eğitimi almamış, yaş ve eğitim seviyeleri birbirine denk bireyler üzerinde bir araştırma yapıyor ve uygulanan

testler sonucunda, müzisyenlerin müzik becerilerinin yanı sıra, diğer zihinsel becerilerinin de geliştiği sonucuna ulaşıyor. Ayrıca yapılan analizler sonucunda müzisyenlerin müzik dışındaki problemleri çözmek için de, beyinde müziği çözümlendiği mekanizmaları kullandığı ortaya çıkıyor.

Karşal (2004) araştırmasını; 5-6 yaş grubu anaokulu öğrencilerine matematik yetenek testi ve müzik yetenek testi ve 10 soruluk bir anket uygulayarak gerçekleştiriyor. Elde edilen bulgularla, matematik ve müzik yeteneği arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu, matematik ve müzik yeteneğinin anne-baba eğitim seviyesi ile ilişkili olduğu, okul öncesi dönemde alınan müzik eğitiminin müzik yeteneğini etkilediği sonuçlarına ulaşıyor. Müzik eğitiminin matematik performansına etkisini incelemek amacıyla 7 ay süresince matematik faaliyetlerinde arka plan müziği dinleyen ve haftada 2 kez müzik eğitimine katılan öğrencilerin de bu eğitimlere katılmayan öğrencilere oranla matematik performanslarının daha yüksek olduğu tespit ediliyor. Bu çalışmada matematik ve müzik yeteneklerinin doğru orantılı olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca matematik derslerinin müzik eşliğinde işlenmesi ve verilen müzik eğitimi sonucunda matematik dersi performansının arttırması, müziğin etkisinin anlaşılması açısından önemli bir sonuçtur.

Önsü (2005), düzenli olarak yapılan müzikli fiziksel egzersizlerin ve özel seçilmiş müziklerin sürekli kaygı ve beyin bioelektriksel işleyişine etkisini araştırmak amacıyla bir çalışma yapıyor. Araştırmada, kontrol ve deney grupları oluşturuluyor, sürekli kaygıyı ölçmek amacıyla Spielberger'in geliştirdiği Sürekli Kaygı Envanteri-State Trait Anxiety Inventory (STAI), beyin dalgalarını ölçmek için Procomp Infinity EEG cihazı kullanılıyor. Elde edilen bulgular istatistiksel olarak değerlendirildiğinde, deney grubu ön test – son test sürekli kaygı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilirken, kontrol grubu sürekli kaygı ön test – son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülüyor. Ayrıca deney grubu ön test - son test beyin alfa dalgaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde ediliyor. Sonuç olarak, düzenli olarak yapılan müzikli çalışmalarla, beyin alfa dalgalarında ve sürekli kaygı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı değişimler gözlemlendiği ve bu sonuçlardan hareketle, müzikli fiziksel egzersizin kaygı ve beyin dalgalarına etkisi

olacağı belirtiliyor. Özçevik (2007), Ayata (2008), Karşal (2004) ve Önsu'nun (2005) yaptığı bu dört araştırma da, beyin fonksiyonlarında müziğin yarattığı etkiyi açıkça ortaya koymaktadır.

Avşalak (2008) araştırmasında; müziğin, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 60-72 aylık çocukların kavram gelişimlerinde etkisini incelemektedir. Araştırmanın sonucunda somut kavramlardan; boş/dolu, tek/çift ve renk kavramlarının kazanımında, soyut kavramlardan; kızgınlık, üzüntü ve mutluluk kavramlarının kazanımında, deney grubunun kontrol grubuna oranla anlamlı şekilde daha fazla kazanım elde ettiği tespit ediliyor. Ayrıca sesli/sessiz, korku ve şaşkınlık kavramlarında deney grubunun bir bölümünde kontrol grubundan farklı olarak %100 başarı elde edildiği görülüyor. Sonuç olarak müzik yoluyla kavram kazanımında deney grubunun %74'ünde, kontrol grubunun ise %46'sında, %50'nin üzerinde başarı oranı tespit ediliyor. Bu çalışmada müziğin, somut ve soyut kavramları algılama üzerindeki olumlu etkileri görülmektedir.

Cengiz (2004) ise yabancı dilde sözcük öğretiminde müzik kullanılmasının etkilerini araştıran bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, yabancı dil öğrenimi esnasında bir fon müziği kullanmanın öğrencinin odaklanmasına faydalı olduğu, müziğin etkinliklerde daha etkin bir unsur olarak kullanılmasının ise sözcüklerin uzun süreli belleğe kodlanmasında daha etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Avşalak (2008) ve Cengiz'in (2004) çalışmalarında da görüldüğü gibi müzik, sözel ifadelerin zihinde kodlanmasında, canlandırılmasında ve hafızaya alınmasında etkili bir unsurdur.

İşkey (2008), Cumhuriyet Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Koroner Anjiyografi Ünitesine ayaktan gelen Koroner Arter Hastalığı riski olan bireyler üzerinde yaptığı araştırmada, deney ve kontrol grupları oluşturuyor ve araştırmaya katılmayı kabul eden deney ve kontrol grubundaki bireylere işlem öncesi, Kişisel Bilgi Formu ve Durumluk Kaygı Envanteri uyguluyor, yaşam bulgularını değerlendirerek kayıt ediyor. Kontrol grubundaki bireylereyse rutin işlemler yapılırken, deney grubundaki bireylere; anjiyografi işleminden 10 dakika önce Kişisel Bilgi Formunda işaretledikleri müzik türüne uygun olan müzik parçası

hazırlanarak işlemden önce dinletilmeye başlanıyor ve işlem süresince de dinletiliyor. İşlem tamamlandıktan hemen sonra bireylerin yaşam bulguları değerlendirilerek Durumluk Kaygı Envanteri'ni tekrar doldurmaları sağlanıyor. Verilerin değerlendirilmesi sonunda, deney grubundaki bireylerin anjiografi işleminden önceki Durumluk kaygı puan ortalamaları ve tüm yaşam bulgusu değerlerinde, müzik dinleyerek yapılan uygulama sonunda anlamlı düzeyde düşüş görüldüğü; buna karşın kontrol grubunun durumluk kaygı puanları ve yaşam bulgularının işlemden sonra daha da yükseldiği tespit ediliyor.

Sezer'in (2009) çalışmasında ise sınav kaygısı, öfke ve psikolojik belirtileri yüksek olan öğrencilerin, bu problemlerini azaltmada müzikle tedavinin etkilerine ilişkin bulgular elde edildiği görülmektedir. Atatürk Üniversitesinin farklı fakültelerinde ve Erzurum Spor Lisesi'nde öğrenim gören toplam 98 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilere sekiz hafta boyunca haftada bir gün 30–40 dakika, Ney müziği, Klasik Türk Müziği ve Klasik Batı Müziği çalgılarından oluşan müzik albümleri dinletiliyor. Uygulama sonucunda ney müziği, Klasik Türk müziği ve Klasik Batı müziği terapi gruplarındaki öğrencilerde terapi sonrası sınav kaygısı, öfke ve psikolojik belirtilerin ön-test ve son-test puanları arasındaki fark son-test lehine anlamlı bulunuyor. Bulgular doğrultusunda, müzikle terapinin; sınav kaygısı, öfke ve psikolojik belirtilerin sağaltımında etkili olabileceği belirtiliyor. Hem İşkey'in (2008) hem de Sezer'in (2009) araştırması, müziğin insan psikolojisi üzerindeki etkisinin büyüklüğünü açıkça göstermektedir.

İmik (2007) araştırmasında, toplum içerisinde farklı sosyal statülere sahip bireylerin, bu statülerinin müziksel beğeni ve tercihlerine olan etkilerini inceliyor. Farklı sosyal statülere sahip bireylere uygulanan anketlerin sonucunda; eğitim seviyesi yüksek bireylerin müziksel beğenilerinde seçici davrandıkları, bayanların erkeklere göre popüler müzikleri daha fazla tercih ettikleri ve arabesk müzik dinleyici kitlesinin genel olarak gelir ve eğitim seviyesi düşük bireylerden meydana geldiği tespit ediliyor. Bunların yanı sıra bireylerin TV ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının toplumdaki müzik beğenisi ve tercihlerine büyük etkisi olduğu görüşünde birleştiği, özellikle ekonomik yönden zayıf alt tabakadaki bireylerin en çok bu yolla müzik

dinleme ihtiyacını karşılayabildiği anlaşılıyor. Burada televizyon ve radyo gibi araçların müzik beğenisi oluşturmada etkisi açıkça görülmektedir. Ayrıca zayıf ekonomik yapıya sahip bireylerin, tercihinine göre albüm satın alarak dinlemek yerine televizyon ya da radyo kullanmak durumunda oldukları, dolayısıyla bu araçlar yoluyla kendilerine sunulanı dinledikleri ve beğenilerinin de buna bağlı olarak geliştiği anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarında ayrıca; Türk Halk Müziği'nin halkın tüm tabakalarında vazgeçilmez bir tür olarak ortaya çıktığı, sosyal sınıf yükseldikçe günlük hayatta müzik dinlemeye zaman ayırma oranının da yükseldiği ve müzik dinlemek için ayrılan sürenin daha düzenli bir biçim aldığı, alt tabakanın “amaçsızca” müzik dinleme eğiliminde olduğu ve bu oranın üst tabakalara çıktıkça azalarak “müzik kültürü kazanmak” biçimine dönüştüğü yer alıyor. Burada dikkat çekici bir konu da müziğin, farklı ekonomik yapıdaki bireyler tarafından farklı amaçlarla hatta alt tabaka olarak nitelendirilen grup tarafından amaçsızca dinleniyor olmasıdır. Yani ekonomi ve eğitim seviyesi yükseldikçe müzik daha bilinçli olarak dinlenmekte, bir kültür ve sanat unsuru olarak görülmektedir.

Erdal'ın (2009) yaptığı çalışmada, müzik tercihi ve kişilik arasında bir ilişki olup olmadığı ve müzik tercihlerinde sosyal ve kültürel değişkenlerin etkileri araştırıyor. Bu amaçla Türk Müziği, Rock Müzik ve Klasik Müzik dinleyicilerinin beğenilerini etkileyen faktörleri kişilik, cinsiyet, yaş, aile, arkadaş çevresi ve müzikal uyaran değişkenleri çerçevesinde inceliyor. 17-30 yaş arasında toplam 180 kişiye uygulanan Beş Faktör Kişilik Envanteri uyguluyor. Türk Müziği dinleyicilerinde duyarlılık, Klasik Müzik dinleyicilerinde canlılık ve duyarlılık, Rock Müzik dinleyicilerinde ise canlılık, heyecan arama ve kendine güvensizlik boyutları değerlerinin ortalama üstüne çıktığı görülüyor. Türk Müziği dinleyicilerinde kurallara bağlılık, düzenlilik ve sakinlik, Klasik Müzik dinleyicilerinde kurallara bağlılık, kendine güvensizlik ve endişeye yakınlık ortalama alt sınırına yakınken, Rock Müzik dinleyicilerinde kurallara bağlılık, düzenlilik, sorumluluk ortalamanın altında, uzlaşma, sakinlik, hoşgörü ve yumuşak kalplilik boyutları ise ortalama alt sınırına yakın olduğu görülüyor. Ayrıca elde edilen bulgularda Türk Müziği ve Klasik Müzik dinleyicileri benzer özellikler gösterirken, Rock Müzik dinleyicilerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşıyor. Burada müzik türlerine göre kişilik özelliklerinde benzerlikler

olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle; insanlar kişilik özelliklerine uygun müzikler dinlemekte ya da dinlediği müziğe uygun kişilik özellikleri sergilemektedir.

Okumuş (2008) araştırmasında; veli ve öğretmenlere uyguladığı anket yoluyla, popüler müziklerin, okul öncesi dönem 4-6 yaş grubundan, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların yaşantılarına etkisini araştırıyor. Böylece 4-6 yaş grubu çocukların; kitle iletişim araçları, aileleri ve öğretmenleri etkisiyle popüler müziklerden etkilendikleri ve ayrıca anne ve babanın mesleğinin, yaşlarının ve eğitim durumlarının, çocuğun popüler kültürden ve popüler müzikten etkilenmesinde rol oynadığı sonuçlarına ulaşıyor. Bu sonuçlara bakılarak, 4-6 yaş çocukların popüler müziklere veli, öğretmen ve kitle iletişim araçları tarafından yönlendirilmekte olduğu söylenebilir. Erdal'ın (2009) araştırma sonuçlarıyla Okumuş' un sonuçları karşılaştırıldığında; bu yaş grubundaki çocukların müzikal açıdan doğru yönlendirilmesinin, kişilik gelişimi açısından ne denli önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Küçük' ün (2008) yaptığı çalışmada; çocuk ve yetişkinlere, dinledikleri müziklere ilişkin duygu durumlarını belirlemek için hazırlanan bir albüm dinletiliyor ve duygu durumlarını “ mutluluk, üzüntü, korku” ifadeleriyle tanımlamaları isteniyor. Elde edilen sonuçlarda, dinletilen müziğe göre, dinleyicilerde ortak duygu durumlarının ortaya çıktığı gözlemleniyor. Örneğin P.I.Tchaikowsky' nin “Rus Trepak Dansı” adlı eserinin çocuk ve yetişkinlerde %80.8 oranıyla mutluluk duygu durumunu uyandırdığı sonucuna varılıyor. Bu çalışmada, müziğin ortak bir dili olduğu, bestecinin vermek istediği duyguyu sözsüz olarak da verebildiği ve dinleyicinin dinlediği müziğe bağlı olarak duygu durumunda değişiklik gösterebildiği görülmektedir.

Azeri'nin (2005) çalışmasında; genel lise, Konservatuvar ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden toplam 450 öğrenciye Piers-Harris'in Öz-Kavramı Ölçeği uygulanıyor ve sonuç olarak Konservatuvar öğrencilerinin benlik kavramları Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinden daha olumlu bulunuyor. Ana dalına günde 3 saatten fazla çalışanların benlik kavramları günde 1 saatten az çalışanlardan daha olumlu bulunuyor. Burada benlik kavramının, çalgı çalışmaya ayrılan süreye

göre değişiklik gösterdiği, çalgısına daha çok çalışan öğrencinin benlik kavramının daha olumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca Konservatuvar öğrencisinin benlik kavramının, diğer okullara göre daha olumlu olması dikkat çekicidir.

Tenkoğlu (2005) araştırmasında, temel eğitim I. Kademe 5. sınıf öğrencilerinin müzik tutumlarının, kendi sınıf öğretmenlerinin; hoşlandığı müzik türüne, gittiği konser türüne, mesleğini sevme ve ilk sırada tercih etmesine, müzik dersini sevmesine, müzik dersinin amacı konusundaki fikirlerine, müzik dersinde kullandığı yöntemlere, derste müzik dinletisi yapmasına, ders öncesinde ses ve nefes çalışmalarına yer vermesine, ses eğitimi için en uygun yaş konusundaki fikirlerine, müzik dersinde dramayı kullanmasına, ders kitabından tam anlamıyla yararlanmasına bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşıyor. Bu sonuçlara bakıldığında bir ilköğretim 5. Sınıf öğrencisinin müzik tutumunun, sınıf öğretmenin çeşitli tutumlarına bağlı olarak değişebildiği anlaşılmaktadır. Burada iki önemli unsur bulunmaktadır. Birincisi derste kullanılan tekniklere bağlı olarak tutum değişmesi, ikincisi ise öğretmenin hoşlandığı müzik türü gibi bireysel tercihlerinden etkilenerek tutum değişmesi görülebilmektedir. Bireysel tercihlerin tutum değişmesine etkili olmasında, öğretmenin öğrencileri kendi tercihlerine göre yönlendirmesi ya da öğrencinin öğretmeni model alması söz konusu olabilir. Her iki durumda da; bu yaştaki öğrencilerin, bir müzik tutumu geliştirirken, buldukları ortamdaki ve karşılarındaki modelden etkilendikleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Güven'in (2009) yaptığı araştırma, genç televizyon izleyicilerinin müzik kanalları karşısındaki tutum ve davranışlarını konu alıyor. Gençlere yönelik yayın yapan 3 adet müzik kanalının 20 genç izleyici üzerindeki etkileri belirleniyor. Buna göre gençlerin, bu kanallarda yer alan şarkıcı, grup, star ve ünlülerin yaşam tarzlarından etkilendikleri, bu rahat ve lüksle dolu hayata özenerek ve bunları ulaşılacak birer nokta olarak görerek bu müzik kanalları üzerinden bir sosyal deneyim yaşamakta oldukları sonuçlarına ulaşıyor. Ayrıca izleyiciler, bu kanalların ve VJ'lerin kullandığı dili kelime hazinesi bakımından fakir bulduklarını, televizyon açık olmadığında bunun eksikliğini hissettiklerini, evde yalnız olduklarında ve televizyon sesi olmadığında daha yalnız hissettiklerini ve müzik kanallarının bu yalnızlığı

dolduran en önemli unsurlardan biri olduğunu belirtiyorlar. Böylece araştırmacı, Türkiye'deki müzik kanallarının genç izleyicilerin alışkanlıkları, fikirleri ve davranışlarını belirlemede etkin ve önemli rol oynadığı sonucuna ulaşıyor. Bu araştırma müziğin görsel unsurlarla desteklendiğinde ne denli etkili olduğunun anlaşılması açısından önemli sonuçlara ulaşmaktadır. Gençler televizyonu bir müzik dinleme cihazı gibi kullanılırken, aslında belirli bir kitleyi hedef alan bir pazarlama taktiğiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Burada pazarlanan müzik değildir. Müzik yoluyla çeşitli markalar ve ürünler pazarlanmaktadır. Bir diğer dikkat çekici nokta ise televizyonun ve en çok da müzik kanallarının, yalnızlıklarını giderdiğini düşünmeleridir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, ilköğretim okul servislerinde dinlenen/dinletilen müziklerin tespit edilmesi ve incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma modeli olarak; Genel Tarama Modellerinden "Kesit Alma" Modeli kullanılmıştır. Servislerde dinlenilmekte olan müzikleri tespit etmek amacıyla ilköğretim okul servisi sürücülerine anket uygulanarak verilerin elde edilmesi sağlanmıştır.

3.2 EVREN/ÖRNEKLEM

Yapılan araştırmada; İstanbul ilinde bulunan ilköğretim okullarının servislerinde dinlenen müziklerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu müziklerin tespiti için anket yoluyla servis sürücülerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Anket uygulanacak servis sürücülerinin İstanbul' un bir ilçesinden seçilmesine karar verilmiştir. Elde edilen veriler öğrencilerin serviste, içerisinde bulunduğu müzik dinleme ortamını yansıtacağı için, değişik sosyo-ekonomik yapıda ailelerin yaşadığı Kadıköy ilçesinin araştırma yapmaya uygun olduğu görüşüne varılmıştır.

Hazırlanan anketler, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan ilköğretim okullarından random olarak seçilen okulların servis sürücülerine uygulanmıştır. Bu okullar arasında devlet okulları ve özel okullar bulunmaktadır. Bu okulların servis sürücülerinden elde edilen verilerin, Kadıköy ilçesi genelinde bulunan ilköğretim okullarının servis sürücülerinin görüşlerini ve servislerde bulunan müzik dinleme ortamını yansıtacağı düşünülmektedir.

Bu nedenle araştırmanın evrenini; İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan tüm ilköğretim okul servislerinin sürücüleri, araştırmanın örneklemini ise İstanbul Kadıköy ilçesinden random olarak seçilen Zühtü Paşa İ.Ö.O., Nihat Işık İ.Ö.O., Nurettin Teksan İ.Ö.O., Bahariye İ.Ö.O., Bostancı İ.Ö.O., Özel Işık Okulları, Özel Çevre Koleji, İstek Acıbadem İ.Ö.O. ve Özel Irmak Koleji okullarının servis sürücüleri oluşturmaktadır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Yapılan çalışmada seçilen okulların servis sürücülerine, çalışmanın amaçları doğrultusunda çalışmacı tarafından hazırlanmış olan “İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müzikler” başlıklı anket uygulanmıştır. Anket; Kişisel Bilgiler, Mesleki Bilgiler ve Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler başlıklı 3 ana bölümden oluşmaktadır.

‘Kişisel Bilgiler’ ve ‘Mesleki Bilgiler’ başlığı altındaki bölümlerde servis sürücülerinin genel profilinin çıkarılması, serviste geçirilen sürenin tespit edilmesi ve servis ortamının tanımlanması amaçlanmıştır.

Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler başlığı altındaki bölümde ise servisin öğrencilere sunduğu müzik dinleme olanaklarının tanımlanması ve servislerde hem sürücülerin hem de öğrencilerin dinlemeyi tercih ettiği müzik türlerinin, şarkıcıların ve varsa radyo kanallarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapılan çalışmada, random olarak seçilen ilköğretim okullarının servis sürücülerine, çalışmacı tarafından hazırlanmış olan anket uygulanmıştır. Anketlerde sürücülere Kişisel Bilgiler, Mesleki Bilgiler ve Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler başlıkları altında sorular sorulmuştur.

Her bir soru için, tüm sürücülerin verdiği yanıtlar göz önüne alınarak sonuçlar yüzdeler halinde hesaplanmış, tabloları çıkarılmış ve yorumlanmıştır. ‘Kişisel Bilgiler’ ve ‘Mesleki Bilgiler’ başlığı altındaki sorulara verilen yanıtlar, ‘Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler’ başlığı altında verilen yanıtların yorumlanmasında kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Sürücülere uygulanan anket soruları 3 başlık altında toplanmıştır. Bunlar; Kişisel Bilgiler, Mesleki Bilgiler ve Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müziklerdir. Aşağıda bulunan tablolarda bu başlıklar altındaki sorulara verilen yanıtlar ve yüzdeleri gösterilmiştir.

Anketler toplam 43 servis sürücüsüne uygulanmıştır. Ancak servis sürücülerinden altısı araçlarında müzik yayını yapılmadığını belirtmiştir. Bu nedenle bu sürücülerin cevapladığı anketler değerlendirmeye alınmamıştır.

4.1 Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde sürücülerin cinsiyet, yaş ve doğum yeri bilgileri alınmıştır. Amaç; sürücülerin kişisel profillerinin çıkarılmasıdır.

Elde edilen verilere göre; değerlendirmeye alınan sürücülerin tamamı erkektir ve büyük çoğunluğu İstanbul doğumludur ve yaş ortalamaları 44'tür.

Sürücülerin çoğunluğunun İstanbul doğumlu olması, kozmopolit yapıya sahip bir şehirde büyüdüğü ve dinlemeyi tercih ettikleri müziklerin de bu çevreye göre şekillendiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 1: Sürücülerin yaş aralıkları

Yaş Aralığı	Kişi Sayısı
20-29	2
30-39	9
40-49	14
50-59	10

Ankete katılan sürücülerin yaş aralıkları kişi sayısına göre yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. 2 sürücü yaşını vermek istememiştir.

Sürücülerin çoğunluğunun 40 yaşın üzerinde olduğu görülmektedir. Sürücülerin yaşlarının ve buna bağlı olarak bu yaşa kadar içinde buldukları dönemlerin müzikal özelliklerinin, tercih ettikleri müzikleri etkileyebileceği düşünülebilir.

4.2 Mesleki Bilgilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde servis sürücülerinin mesleki bilgileri ve servis ortamıyla ilgili çeşitli sorular sorulmuştur. Buradaki amaç; servislerde dinlenen ya da dinletilen müziklere etki edebilecek değişkenlerin belirlenmesi ve bu müziklerin öğrenciler üzerinde yaratacağı etkiyi tanımlayabilecek servis ortamının tespit edilmesidir.

Tablo 2: Eğitim Durumu

	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite
Kişi sayısı	8	10	15	3
Yüzdeler Dilim	%22	%27	%40	%8

Yukarıdaki tabloda ankete katılan servis sürücülerinin % 40'lık bir oranla lise mezunu oldukları görülmektedir. Bunu sırasıyla ortaokul, ilkokul ve üniversite mezunları izlemektedir.

Burada dikkati çeken nokta sürücülerin %22'sinin 5 yıllık, %27'sinin 8 yıllık eğitim almış olmasıdır. Bu da aldıkları müzik eğitiminin kısa süreli olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla edindikleri müzik kültürüne daha çok okul dışı yaşantılarının etki ettiği düşünülebilir.

Tablo 3: Meslek

Sürücü	36
Makine Teknikeri	1

Toplam 37 sürücüden yalnız bir tanesi servis sürücülüğünden ayrı bir mesleği bulunmaktadır. Geri kalan sürücüler meslek olarak yalnızca servis sürücülüğü yapmaktadır.

Meslek yaşantısının insanın sahip olduğu bilgi, birikim, kültür ve yaşam tarzına etkisi olduğu düşünülürse, ankete katılan sürücülerin genel yaşam tarzlarının ve kültürlerinin sürücülük mesleği etrafında şekillendiği sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 4: “Kaç yıldır sürücü belgeniz var?” sorusuna verilen yanıtlar

	1-5 yıl	5-10 yıl	10-15 yıl	15 ve üzeri
Kişi sayısı	1	3	12	21
Yüzdeler	%3	%8	%32	%57
Dilim				

Servis sürücülerinin %57'lik bölümü 15 yıldan fazla süredir sürücü belgesine sahiptir. Yalnızca %3'lik bölümü 1 ile 5 yıl arasında ehliyet almıştır.

Sürücülerin büyük çoğunluğunun 10 yılı aşkın süredir sürücü belgesine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5: “Daha önce ticari sürücülük yaptınız mı?” sorusuna verilen yanıtlar

	EVET	HAYIR
Kişi Sayısı	26	11
Yüzdellik Dilim	%70	%30

Yukarıdaki tabloya göre, servis sürücülerinin büyük çoğunluğu daha önce taksi, dolmuş, şirket servisi gibi araçlarda sürücülük yapmıştır.

%70’i daha önce taksi, dolmuş gibi ticari araç sürücülüğü yapmış olan servis sürücülerinin, mesleki geçmişlerinin müzik dinleme alışkanlıklarını etkilemiş olabileceği düşünülebilir.

Tablo 6: “Kaç yıldır servis sürücülüğü yapmaktasınız?” sorusuna verilen yanıtlar

	1-5 yıl	5-10 yıl	10-15 yıl	15 ve üzeri yıl
Kişi sayısı	6	7	12	12
Yüzdellik Dilim	%16	%19	%32	%32

Servis sürücülerinin %32’si 15 yıldan uzun süredir bu işi yapmaktadır. %16’sı ise 5 yıldan az süredir servis sürücüsü olarak çalışmaktadır.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi sürücülerinin çoğunluğu mesleğinde 10 yılı aşkın zamandır çalışmaktadır. Bu nedenle öğrencilerle ilişkilerinde tecrübeli oldukları ve sorulan sorulara verdikleri yanıtların gerçekleri yansıttığı düşünülebilir.

Ayrıca bu durum, kendi tercihlerine uygun tür ve çeşitteki müzikleri, 10 yıldır farklı öğrenci gruplarına da dinlettikleri sonucunu çıkartmaktadır. Araştırmamızda çıkan sonuçlar açısından, geçmiş 10 yıllık bir sürecin içerisindeki öğrencilerin de etkilenmiş olabileceğini düşünmemiz gerekmektedir.

Serviste Bulunma Süresi:

Sürücüler her iki seferde ortalama 40 km.lik bir alanda servis yapmaktadır. Öğrencilerin ise her seferde serviste bulunma süreleri 10 dakika ile 90 dakika arasında değişmektedir. Servislerin gidiş ve dönüş için kullanıldığı düşünüldüğünde, bir hafta içerisinde öğrencilerin serviste bulunma sürelerinin 100 ile 900 dakika arasında değişmekte olduğu tespit edilmiştir.

Bu durum haftalık olarak düşünüldüğünde, öğrencilerin uzun saatlerini serviste geçirdiklerini göstermektedir. Servislerde müzik yayını yapıldığı göz önüne alındığında, bu ortamda dinledikleri müziklerin edinecekleri müzik kültürüne ve müzik dinleme alışkanlıklarına önemli bir etkisi olacağı sonucuna ulaşılabılır.

Tablo 7: “Servis yaptığımız okullar hangileridir?” sorusuna verilen yanıtlar

	Okul Adı	Kişi Sayısı
1	Zühtü Paşa İ.Ö.	16
2	Nihat Işık İ.Ö.	8
3	Nurettin Teksan İ.Ö.	7
4	Bahariye İ.Ö.	6
5	Özel Işık Okulları	5
6	Özel Çevre Koleji	3
7	İstek Acıbadem İ.Ö.	2
8	Özel Irmak Koleji	2
9	Bostancı İ.Ö.	1
10	Özel Doğu Koleji	1

11	Fehmi Ekşioğlu İ.Ö.	1
----	---------------------	---

Servis sürücülerinin çalıştığı okullar yukarıda gösterilmiştir. Çoğu sürücü birden fazla okula servis yapmaktadır. Bu okullardan yalnızca, araştırmanın örneklemini oluşturan Kadıköy ilçesine bağlı olan ilköğretim okulları tabloya alınmıştır. Buna göre; Kadıköy ilçesinde, 11 farklı okulun servislerinde dinlenilmekte olan müziklerle ilgili bilgi elde edildiği görölmektedir.

Elde edilen bilgilerden, anket uygulanan sürücülerin farklı sosyo-ekonomik yapıya sahip okullarda görev yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, anketlerden elde edilen bilgilerin, Kadıköy ilçesinin genelini yansıttığı düşünölebilir.

Her serviste bulunan öğrenci sayısı değişiklik gösterebilmektedir. Bu nedenle servis sürücülerinden alınan bilgiler doğrultusunda, serviste bulunan öğrenci sayısı ortalama 16 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 8: “Kaç okula servis sürücölüğü yapmaktasınız?” sorusuna verilen yanıtlar

	1 Okul	2 Okul	3 Okul
Kişi sayısı	4	28	5
Yüzdelik Dilim	%11	%76	%13

Yukarıdaki tabloya bakıldığında sürücülerin çoğunlukla 2 okula birden servis yaptığı görölmektedir. Her serviste ortalama 16 öğrenci bulunduğu düşünölrse, sürücülerin servislerde dinlenen ve dinletilen müziklerle ilgili verdikleri cevapların ortalama 1184 öğrencinin, servislerde içinde bulunduğu müzik dinleme ortamını yansıttığı söylenebilir.

Tablo 9: “Hangi saatler arasında servis yapmaktasınız?” sorusuna verilen yanıtlar

	6.00-9.00	11.00-13.00	15.00-17.00	17.00-19.00
Kişi sayısı	35	15	16	32
Yüzdellik Dilim	%95	%40	%43	%86

Sürücülerin büyük çoğunluğu 6.00-9.00 ve 17.00-19.00 saat dilimlerinde, yarısına yakın bir bölümü ise 11.00-13.00 ve 15.00-17.00 saatlerinde servis yapmaktadır. Dinlenen radyo kanallarının yayın akışları bu saatler göz önüne alınarak incelenecektir.

Tablo 10: “Kaçınıcı sınıflardan öğrenci taşımaktasınız?” sorusuna verilen yanıtlar

	Anasınıfı	1.-8. sınıflar
Kişi sayısı	12	37
Yüzdellik Dilim	%32	%100

Anketin uygulandığı servislerin tamamında ilköğretim 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. Sınıf öğrencileri bulunmaktadır. %32'sindeyse bu sınıflardaki öğrencilere ek olarak anasınıfı öğrencileri de serviste bulunmaktadır. Buradan anlaşılmaktadır ki aynı servis içerisinde yaşları 6 ile 14 arasında değişen öğrenciler bir arada bulunabilmektedir.

Bilindiği gibi özellikle küçük yaşta çocuklar büyüklerini örnek alırlar. Servislerdeki müzik dinleme ortamı düşünüldüğünde, 6-7 yaşlarındaki bir öğrencinin, 13-14 yaşındaki öğrencilerin ya da servis sürücüsünün tercih ettiği müzikleri dinlemek durumunda kalacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla servis ortamında dinlenen müziklerin özellikle de küçük yaşta öğrenciler için bir model

oluşturacağı söylenebilir. Bu nedenle servislerde dinlenen müziklerin türü ve niteliği önem kazanmaktadır.

4.3 Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler

Bu bölümde sürücülerden, servislerin hangi müzik dinleme olanaklarını sunduğunu açıklamaları, müzik dinleme konusunda kendi tercihlerini ve öğrencilerin tercihlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu bölümde amaç öğrencilerin servis içerisinde buldukları müzik dinleme ortamı ve tercihlerinin belirlenmesidir.

Tablo 11: Müzik yayını yapan servisler

	Müzik yayını yapanlar	Müzik Yayını Yapmayanlar
Kişi Sayısı	37	6
Yüzelik Dilim	%86	%14

Okul servislerinde müzik yayını yapılması yönetmelik gereğince yasaktır. Ancak burada da görüldüğü gibi bu yasağı dikkate alan sürücülerin oranı %14'te kalmaktadır. Yani büyük bir çoğunluk servis esnasında müzik dinlemekte ve dinletmektedir.

Tablo 12: Araçta bulunan müzik dinleme cihazları

	Radyo	Teyp	Cd Çalar	Mp3 Çalar
Kişi sayısı	37	17	17	14
Yüzelik Dilim	%100	%46	%46	%38

Yukarıdaki tabloya göre; sürücülerin kullandığı servislerin tamamında müzik dinleme aracı olarak radyo bulunmaktadır. Buna ek olarak, servislerin %46'sında teyp, %46'sında cd çalar, %14'ünde ise mp3 çalar da bulunmaktadır. Tabloya bakıldığında her serviste en az 1 müzik dinleme cihazı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 13: Servis süresince kullanılan müzik dinleme cihazları

	Radyo	Teyp	Cd Çalar	Mp3 Çalar
Kişi sayısı	37	9	13	10
Yüzdellik Dilim	%100	%24	%35	%27

Servis süresince araçların tamamında radyo dinlenilmektedir. Bunu sırasıyla cd çalar, mp3 çalar ve teyp izlemektedir.

Yukarıdaki tabloya göre; servis süresince genel olarak radyo dinlendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, serviste dinlenen müziklerin çoğunlukla şans eseri belirlendiği söylenebilir. Bu durumda öğrencilerin, haftada 5 gün, serviste buldukları süre içerisinde, radyolarda çalınan değişik türde ve nitelikte şarkıları dinlemekte oldukları düşünülebilir.

Tablo 14: Sürücülerin tercih ettiği müzik türleri

	Türk Pop Müziği	TSM	THM	Yabancı Pop	Rock	Klasik Müzik	Hepsi
Kişi sayısı	27	11	5	9	2	1	3
Yüzdellik Dilim	%73	%30	%13	%24	%5	%3	%8

Bu bölümde sürücülerden dinlemeyi tercih ettikleri müzik türünü ya da türlerini yazmaları istenmiştir. Her sürücü en az bir müzik türü yazmıştır.

Tabloya göre; sürücülerin %73'ünün dinlemeyi tercih ettiği müzik türü Türk Pop Müziğidir. Bunu sırasıyla Türk Sanat Müziği, Yabancı Pop, Türk Halk Müziği, Rock ve Klasik Müzik takip etmektedir. Klasik Müzik %3'lük, Rock Müzik ise %5'lik oranla sürücüler tarafından en az tercih edilen müziklerdir. Sürücülerin %8'i ise her tür müziği dinliyorum cevabını vermiştir.

Elde edilen verilere bakıldığında sürücülerin büyük çoğunluğunun Pop Müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Sürücülerin %73'ü Türk Pop Müziği, %9'u ise Yabancı Pop Müziği dinlediğini belirtmiştir. Pop müzik kadar yoğun olmasa da Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği dinleyen sürücülerin de bulunduğu görülmektedir.

Soruda araştırmacı tarafından verilen belirli türler içerisinde seçim yapılması istenmediği için, bu soruya 'Hepsi' yanıtını verenlerin kastettikleri türler tam anlamıyla bilinmemektedir.

Yaş ortalaması 44 olan sürücülerin çoğunlukla Pop Müzik dinlemeyi tercih etmeleri, popüler kültürün yaygın olduğu günümüz özelliklerinin, tercih edilen müzikleri büyük ölçüde etkilediğini düşündürmektedir.

Tablo 15: Öğrencilerin tercih ettiği müzik türleri

	Türkçe Pop	Yabancı Pop	Rock	Rap	Hepsi
Kişi sayısı	29	10	8	6	2
Yüzdeler	%78	%27	%22	%16	%5
Dilim					

Bu bölümde sürücülerden, servisteki öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türünü ya da türlerini yazmaları istenmiştir. Her sürücü en az bir müzik türü yazmıştır.

Öğrencilerin serviste dinledikleri müziklerle ilgili sürücülerin verdiği cevaplarda ilk sırayı %78'lik oranla Türk Pop Müziği almaktadır. Bunu sırasıyla Yabancı Pop, Rock ve Rap Müzik takip etmektedir. Sürücülerin %5'i ise her tür müziği dinlerler cevabını vermiştir. Bu soruda araştırmacı tarafından verilen belirli türler içerisinde seçim yapılması istenmediği için, soruya 'Hepsi' yanıtını verenlerin kastettikleri türler tam anlamıyla bilinmemektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun Pop Müzik dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Sürücülerin %78'i, servisteki öğrencilerin Türkçe Pop dinlemeyi tercih ettiğini, %27'si ise öğrencilerin Yabancı Pop dinlemeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Burada dikkati çeken nokta; öğrencilerin tercihlerinde, sürücülerin tercihlerinden farklı olarak Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziğinin bulunmamasıdır. İçinde bulunduğumuz dönemin popüler kültürü destekleyen unsurlarla çevrili olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin çoğunlukla Pop Müzik dinlemeyi tercih etmelerinin olağan olduğu düşünülebilir. Ancak müzik kültürümüzün temelini oluşturan Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziğinin yeni nesiller tarafından dinlenilmemesinin nedenleri ve sonuçları, üzerine düşünülmesi gereken bir konudur.

Tablo 16: Sürücülerin serviste dinledikleri radyo kanalları

Radyo Kanalı	Yayın Yapılan Ağırlıklı Müzik Türü	Dinleyen Sürücü Sayısı	Yüzdelik Dilim
Power Fm	Pop Müzik	13	%35
Power Türk	Pop Müzik	10	%27
Radyo Fenomen	Pop Müzik	8	%22
Alaturka Fm	T.S.M.	5	%13
Power XL	Pop Müzik	4	%11
Alem Fm	Pop Müzik	4	%11
İstanbul Fm	Pop Müzik	3	%8
Süper Fm	Pop Müzik	3	%8

Radyo Kanalı	Yayın Yapılan Ağırlıklı Müzik Türü	Dinleyen Sürücü Sayısı	Yüzdellik Dilim
Best Fm	Pop Müzik	3	%8
Karma Türk Fm	Pop Müzik	2	%5
Yön Fm	T.H.M.-Özgün Müzik	2	%5
Capitol Fm	Pop Müzik	2	%5
Joy Fm	Pop Müzik-Rock Müzik	2	%5
TRT Fm	T.H.M.-Pop Müzik	1	%3
Show Radyo	Pop Müzik	1	%3
Metro Fm	Pop Müzik	1	%3
Pal Fm	Pop Müzik	1	%3

Yukarıdaki tabloda, servis sürücülerinin dinlemeyi tercih ettikleri radyo kanalları, ağırlıklı olarak yayın yaptıkları müzik türü ve dinlenme oranları birlikte verilmiştir. Servislerde çoğunlukla radyo dinlendiği göz önüne alınarak, hangi tür müziklerin dinlendiğini tespit etmek amacıyla dinlenen radyo kanallarının yazılması istenmiştir.

Sürücülerin seçtikleri radyo kanallarında ağırlıklı olarak Türkçe ve Yabancı Pop müzik yayını yapılmaktadır. Bunun yanı sıra Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği yayını yapan kanalları dinleyen sürücüler de olduğu görülmektedir. Tercih edilen müzik türüyle, radyo kanalları karşılaştırıldığında sonuçların birbirini desteklediği görülmektedir.

Tablo 17: Öğrencilerin serviste dinledikleri radyo kanalları

Radyo Kanalı	Yayın Yapılan Ağırlıklı Müzik Türü	Dinleyen Öğrenci Sayısı	Yüzdelik Dilim
Power Fm	Pop Müzik	13	%34
Power Türk	Pop Müzik	10	%26
Radyo Fenomen	Pop Müzik	11	%29
Power XL	Pop Müzik	4	%11
Metro Fm	Pop Müzik	4	%11
Joy Fm	Pop Müzik-Rock Müzik	3	%8
Show Radyo	Pop Müzik	3	%8
Alem Fm	Pop Müzik	3	%8
İstanbul Fm	Pop Müzik	2	%5
Number One Fm	Pop Müzik-Rock Müzik	2	%5
Best Fm	Pop Müzik	1	%3
Capitol Fm	Pop Müzik	1	%3
Süper Fm	Pop Müzik	1	%3

Öğrencilerin seçtikleri radyo kanallarının tamamında ağırlıklı olarak Pop Müzik yayını yapılmaktadır. Pop Müzik yayını yapan radyo kanalları, popülerlik durumuna göre Rap Müzik ve Rock Müzik örneklerine de zaman zaman yer vermektedir.

Tablo 14 ve 15'e bakıldığında sürücülerin ve öğrencilerin dinledikleri kanalların çoğunlukla ortak olduğu görülmektedir. Ancak servis sürücülerinden farklı olarak, öğrencilerin seçimlerinde, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği yayını yapan radyo kanalı bulunmadığı anlaşılmaktadır. Tercih edilen müzik türlerinde de ortaya çıkan bu tablo, yeni neslin, kendi kültürüne yabancılaştığını düşündürmektedir.

Tablo 18: Sürücülerin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcılar

Şarkıcı Adı	Müzik Türü	Kişi Sayısı
Barış MANÇO	Anadolu Rock-Pop Müzik	5
Serdar ORTAÇ	Pop Müzik	4
Nilüfer	Pop Müzik	4
Ajda PEKKAN	Pop Müzik	3
Zeki MÜREN	T.S.M.	3
Ceza	Rap Müzik	3
Tarkan	Pop Müzik	3
Sibel CAN	Arabesk-Pop	2
Erol EVGİN	Pop Müzik	2
Duman	Rock Müzik	1
Sagopa Kajmer	Rap Müzik	1
Yalın	Pop Müzik	1
Demet AKALIN	Pop Müzik	1
Teoman	Rock Müzik-Pop Müzik	1
İbrahim TALİSES	Arabesk	1
Mustafa SANDAL	Pop Müzik	1
Zekai TUNCA	T.S.M.	1
Ayten ALPMAN	Pop Müzik	1
Volkan KONAK	T.H.M.	1
Kıraç	Anadolu Rock-Pop Müzik	1
Scorpions	Rock Müziği	1
Shakira	Pop Müzik	1
Frank Sinatra	Pop Müzik	1
Pink Floyd	Rock Müziği	1

Ankette sürücülerden, dinlemeyi tercih ettikleri şarkıcıların isimlerini yazmaları istenmiştir. Yukarıdaki tabloda servis sürücülerinin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcıların isimleri, seslendirdikleri müzik türü ve dinleyen kişi sayısı verilmiştir.

Şarkıcı seçiminde daha çok bireysel farklılıklar ortaya çıkmıştır. En çok tercih edilen şarkıcı Barış Manço'dur. Ancak sürücülerin tercih ettikleri türler arasında yer almamasına rağmen, bu tabloda arabesk şarkıcılarının da yer aldığı görülmektedir.

Tablo 19: Öğrencilerin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcılar

Şarkıcı Adı	Müzik Türü	Kişi Sayısı
Ceza	Rap Müzik	4
Teoman	Rock Müzik-Pop Müzik	3
Serdar ORTAÇ	Pop Müzik	2
Yahn	Pop Müzik	2
Tarkan	Pop Müzik	2
Ajda PEKKAN	Pop Müzik	2
Demet AKALIN	Pop Müzik	2
Hande YENER	Pop Müzik	2
Sezen AKSU	Pop Müzik	1
Rafet El Roman	Pop Müzik	1
Hadise	Pop Müzik	1
Nilüfer	Pop Müzik	1
Kenan DOĞULU	Pop Müzik	1
50 Cent	Rap Müzik	1
Madonna	Pop Müzik	1

Ankette sürücülerden, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri şarkıcıları yazmaları istenmiştir. Bu tabloda öğrencilerin dinlemeyi tercih ettiği şarkıcıların isimleri, seslendirdikleri müzik türü ve dinleyen kişi sayısı görülmektedir.

Şarkıcı seçimlerinde bireysel farklılıklar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin şarkıcı seçimlerinde en çok tercih edilen isim Ceza'dır. En çok tercih edilen müzik türü pop müzik olmasına rağmen, tercih edilen şarkıcılarda ilk sırayı bir rap şarkıcısının aldığı görülmektedir. Bunun nedeni günümüzde rap müziğin de popüler kültürün bir ürünü

halini almış olması olarak düşünülebilir. Genel olarak tercih edilen şarkıcılar, öğrencilerin müzik türü tercihleriyle doğru orantılıdır.

Tablo 15 ve Tablo 16’da verilen cevaplara ek olarak sürücülerden bazıları şarkıcı adı yerine, “hepsi, yabancı müzik, pop müzik” gibi ifadeler kullanmışlardır. Özellikle dinleme oranı yüksek olmasına rağmen, çok fazla yabancı şarkıcı ismi verilmediği görülmektedir. Bunun nedeni, yabancı şarkıcı isimlerinin ya da bu isimlerin yazılışının tam olarak bilinmemesi olabilir. Özellikle radyoda dinlenen yabancı şarkıcıların isimlerinin, sürücüler tarafından bilinmemesi olağandır. Bu nedenlerle şarkıcı isimleri tablodakilerle sınırlı kalmıştır.

Ayrıca popüler müziğin tercih edilen isimleri kısa sürede değişime uğradığından, seçilen pop müzik şarkıcılarının, bu araştırmanın yapıldığı 2008-2009 ve 2009-2010 eğitim-öğretim yılları arasında ön planda olan isimlerden oluştuğu düşünülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1 SONUÇ

Servis sürücülerine, ilköğretim okul servislerinde dinlenen ve dinletilen müziklerin tespit edilmesi amacıyla hazırlanan anket uygulanmıştır. Kişisel Bilgiler, Mesleki Bilgiler ve Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müzikler başlığı altında sürücülere çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlardan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

5.1.1 Kişisel Bilgilere İlişkin Sonuçlar:

- Sürücülerin çoğunluğunun İstanbul doğumlu olduğu,
  - Yaş ortalamalarının 44 olduğu,
- sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.2 Mesleki Bilgilere İlişkin Sonuçlar:

Ankete katılan servis sürücülerinin;

- %40'ı lise olmak üzere sırasıyla ortaokul, ilkokul ve üniversite mezunu oldukları,
- %81'inin 10 yılı aşkın süredir sürücü belgesine sahip olduğu,
- %70'inin daha önce taksi, dolmuş gibi ticari araç sürücülüğü yapmış olduğu,
- %60'ının mesleğinde 10 yılı aşkın zamandır çalışmakta olduğu,
- Servis sürücülerinin; Zühtü Paşa İ.Ö.O., Nihat Işık İ.Ö.O., Nurettin Teksan İ.Ö.O., Bahariye İ.Ö.O., Bostancı İ.Ö.O., Özel Işık Okulları, Özel Çevre

Koleji, İstek Acıbadem İ.Ö.O. ve Özel Irmak Koleji okullarında görev yapmakta olduğu,

- Sürücülerin yoğun olarak 6.00-9.00 ve 17.00-19.00 saatleri arasında servis yapmakta oldukları,
- Öğrencilerin haftalık serviste bulunma sürelerinin, gidilen mesafeye göre 100 dakika ile 900 dakika arasında değişmekte olduğu,
- Servislerde bulunan öğrencilerin yaşlarının 6 ile 14 arasında değişmekte olduğu,
- Her sürücünün ortalama 2 okula servis yaptığı,
- Serviste bulunan öğrenci sayısının ortalama olarak 16 olduğu, dolayısıyla dinlenen müzikler açısından ulaşılan sonuçların ortalama 1184 öğrenciyi kapsadığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.3 Servislerde Dinlenen/Dinletilen Müziğe İlişkin Sonuçlar:

- 43 servisten altısında müzik yayını yapılmadığı,
- Müzik yayını yapan servislerin tamamında müzik dinleme aracı olarak radyo bulunduğu, bunun yanı sıra teyp, cd çalar ve mp3 çalar bulunan servisler de olduğu,
- Öğrencilerin serviste bulunduğu süre içerisinde servislerin tamamında müzik dinleme aracı olarak radyonun yoğun olarak kullanıldığı, bunun yanı sıra; teyp, cd çalar ve mp3 çaların da zaman zaman kullanıldığı,
- Servis sürücülerinin büyük çoğunluğunun pop müzik dinlemeyi tercih ettiği, buna ek olarak Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği, rock müzik ve klasik müzik dinleyen sürücüler de bulunduğu,
- Öğrencilerin büyük çoğunluğunun pop müzik dinlemeyi tercih ettiği, bunu rock müzik ve rap müziğin takip etmekte olduğu,
- Servis sürücülerinin dinledikleri radyo kanallarının, çoğunlukla pop müzik yayını yapan kanallar olduğu, buna ek olarak Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği yayını yapan radyo kanallarını dinleyen sürücülerin de bulunduğu,

- Öğrencilerin dinledikleri radyo kanallarının, çoğunlukla pop müzik yayını yapan kanallar olduğu, buna ek olarak Rock Müzik yayını yapan kanalları dinleyen öğrencilerin de bulunduğu,
- Dinlenen ve dinletilen şarkıcılarda kişisel tercihlerin farklılaştığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2 TARTIŞMA

Anket sonuçlarından anlaşılmaktadır ki; öğrencilerin serviste bulunma süreleri gittikleri mesafeye göre; haftada 100 dakika ile 900 dakika arasında değişmektedir. Bu süre içerisinde genel olarak müzik dinlendiği düşünülürse, bu zamanın dinlenecek müzikler açısından doğru olarak planlanmasının, okulda verilen müzik eğitiminin desteklenmesinde faydalı olabileceği anlaşılmaktadır.

Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği madde 4, m bendinde; “Taşıtlarda görüntü ve müzik sistemleri taşıma hizmeti sırasında kullanılmamalıdır.” ifadesi yer almaktadır. Ancak yapılan bu araştırma göstermektedir ki; okul servislerinde halen müzik dinlenilmektedir. Bu nedenle uyulmadığı anlaşılan bir müzik dinleme yasağı getirmek yerine, dinlenen müziklerin denetlenmesinin daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Sürücünün dikkatini dağıtmayacak, nitelikli müziklerin dinletilmesi, bu konuda etkili bir çözüm olabilir.

Elde edilen verilere bakıldığında, yaşları 6 ile 14 arasında değişen öğrencilerin, serviste bir arada bulunabildikleri anlaşılmıştır. Yaş farkının çok olduğu bu öğrenciler arasında birbirini örnek alma, taklit etme gözlenmesi olağandır. Müzik dinleme açısından düşünüldüğünde, özellikle küçük yaşta kilerin, yaşı büyük olan öğrencilerin ya da sürücünün tercihlerine göre müzikler dinlediğini ve bunları örnek alacağını söylemek mümkündür.

Servislerin tamamında radyo dinlendiği anlaşılmıştır. Buradan hareketle dinlenecek olan müziklerin denetlenmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Yani bu müzikler şans

eseri belirlenmektedir. Seçilen radyoların yayınladıkları müzik türleri aşağı yukarı belli olmasına rağmen, her müzik türü içerisinde nitelikli ve nitelsiz çeşitler olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Ayrıca hem sürücülerin hem de sürücü görüşlerine göre öğrencilerin en çok tercih ettikleri müzik türünün pop müzik olduğu anlaşılmıştır. Nitelikli eserlerin yanı sıra, yalnızca ticari amaçlarla yapılan şarkıların da içerisinde yer aldığı Pop Müziğin, öğrenciler üzerindeki etkisinin araştırılması, bu araştırmanın bir adım ileri götürülmesi açısından da faydalı olacaktır.

Araştırma sonuçlarında dikkat çekici bir diğer nokta da; servis sürücülerinin, öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili verdikleri cevaplarda Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği'nin bulunmamasıdır. Bu durumda yeni nesillerin kendi kültürlerine yabancı olarak yetişmekte oldukları, müzikal benlik ve ortak müzik kültürü oluşturmak için bu konuyla ilgili önemli tedbirler alınması gerektiği düşünülmektedir.

5.3 ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar göstermektedir ki; ilköğretim okul servislerinde uzun saatler geçiren öğrenciler, bu süreyi müzik dinleyerek değerlendirmektedir. Ancak burada dinlenen müzikleri denetleyen bir mekanizma bulunmamaktadır.

Servislerde dinlenen müziklerin, düzenlenecek plan ve programlarla, kişisel gelişime ve ortak müzik kültürü oluşturmaya katkı sağlayacak bir şekilde getirilebileceği düşünülmektedir.

Bu amaçla;

1. Bu araştırmanın ülke genelinde yapılması ve sonuçların daha net ve objektif olarak belirlenmesi,
2. İller arasında sonuçlar açısından değişiklikler varsa bunların saptanması ve karşılaştırılması,
3. Servislerde dinlenen müziklerin öğrencilere etkilerinin neler olduğunun araştırılması,
4. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ilköğretim okul servislerinde dinletilecek müziklerle ilgili, müzik eğitimcileri ve psikologları içeren bir kurul oluşturulması,
5. Bu kurul tarafından servislerde dinletilmesi uygun görülen müzik türlerinin belirlenmesi, seçilen müziklerden oluşan cdlerin hazırlanması, gerekli görüldüğü takdirde yeni kayıtlar yapılması ve bunların çoğaltılarak servislere dağıtılması,
6. Belirlenecek müziklerin önce pilot bölgelerde dinletilmesi, sonuçların değerlendirilmesi ve alınan sonuçlar çerçevesinde kapsamın genişletilerek, uygulamanın tüm illere yayılması,
7. Radyo kullanımının çok yüksek olmasına bağlı olarak, servislerde dinletilmek üzere yalnızca seçilen müzik türlerinin örneklerine yer veren bir radyo kanalı oluşturulması, sağlanabilir.

Böyle bir uygulamanın hayata geçmesi durumunda, ülke çapında 6 yaş grubundan itibaren nitelikli müzik dinleme alışkanlığı kazandırma ve ortak müzik kültürü oluşturma konusunda önemli bir adım atılmış olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aslan, S. (1998). *Medya, Popüler Kültür ve Sanata Etkisi Müzikte Kirlenme*.
Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü.
- Avşalak, K. (2008). *Okul Öncesi Dönem 60-72 Aylık Çocuklara Uygulanan
Müzik Eğitiminin Kavram Gelişimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*.
Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü.
- Ayata, E. (2008). *Müzik ve Beyin*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Teknik
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Azeri, S. (2005). *Mesleki Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin
Benlik Kavramlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi,
Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Budak, O. A. (2006). *Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Cengiz, Y. (2004) *Yabancı Dilde Sözcük Öğretimine Müzik Kullanımının Etkilerinin
Beyin Temelli Öğrenme Kuramı Işığında Araştırılması*. Yayınlanmamış
yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cook, N. (1998). *Müziğin ABC'si (Music: A Very Short Introduction)*. İstanbul:
Kabalıcı Yayınevi.
- Erdal, B. (2009) *Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve
Beğeni İlişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel
Sanatlar Enstitüsü.

Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.

Görgünay, N. (1994). *İlköğretim Okullarında Müzik Eğitiminin Etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Günay, E. 'Müzik Dinleyicisinin Sorumlulukları' *Müzikte 2000 Sempozyumu*. <http://www.kulturturizm.gov.tr> web adresinden 01.10.2005 tarihinde edinilmiştir.

Günay, E. ve Özdemir, M. A. (2003). *Müzik Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme*. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Gürlük, İpek. (1998). *Okul Öncesi ve İlköğretim Çağı Çocuklarının Eğitimine Müzik Terapisinin Etkileri ve Faydaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Güven, U.Z. (2009). *Gençlerin Televizyona Yönelik Tutum ve Davranışları: Türkiye'de Müzik Kanalları Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı <http://iogm.meb.gov.tr> web adresinden 29.12.2009 tarihinde edinilmiştir.

İmik, Ü. (2007). *Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İşkey, M. (2008). *Anjiyografi İşlemi Öncesi ve İşlem Sırasında Müzik Dinlemenin Bireylerin Anksiyete Düzeyi ve Yaşam Bulgularına Etkisi*'. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kamacioğlu, F. (1986). *Okul İçi Okul Dışı Müzik Eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Karahan, S. (2006). *Tarihsel Süreç İçerisinde Türklerde Müzikle Terapi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

Karşal, E. (2004). *Okul ncesi Dönemi ocuklarda Müzik Yeteneği ve Matematik Yeteneği İlişkisi ve Müzik Eğitiminin Matematik Performansı zerine Etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Küçük, B. (2008). *Müziğin ocuklarda ve Yetişkinlerde Uyandırdığı Duygu Durumlarının Belirlenmesi ve İlköğretim Müzik Dersi Müziksel Yaratıcılık Alanında Kullanılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Okumuş, M. (2008). *Okul ncesi Dönem 4-6 Yaş Grubu ocukların Müziksel Yaşantılarına Popüler Müziklerin Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ns, A. (2005). *Müzikli Yapılan Egzersizlerin Sürekli Kaygıya Etkisi ve Bu Etkinin Beyin Dalgalarıyla Desteklenmesi*. Bilim Uzmanlığı tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Özçevik, A. (2007). *Müzikle Tedavi ve öğrenciler zerindeki Terapik Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sezer, F. (2009). *Müzikle Terapinin Sınav Kaygısı, Öfke ve Psikolojik Belirtiler Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tenkoğlu, T. (2005). *Farklı Müzik Algılarına Sahip Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerinin Müzik Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tunalıoğlu, Ş. (1999). *İlköğretim İkinci Kademe Okullarında Yapılan Müzik Eğitiminin, Öğrenciye, Müziksel Biliş, Tutum ve Müzik Yaşantısının Oluşumu Yönünden Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

İLKÖĞRETİM OKUL SERVİSLERİNDE DİNLENİLEN/DİNLETİLEN MÜZİKLER ANKETİ

KİMLİK BİLGİLERİ

1. Adı-Soyadı:.....

2. Cinsiyeti: KADIN

ERKEK

3. Doğum Tarihi: ...../...../.....

4. Doğum Yeri:.....

MESLEKİ BİLGİLER

5. Eğitim Durumu:

İlkokul

Ortaokul

Lise

Üniversite

Diğer

6. Meslek:.....

7. Kaç yıldır sürücü belgeniz var?

1-5 yıl

5-10 yıl

10-15 yıl

15 yıl ve üzeri

8. Daha önce ticari sürücülük yaptınız mı? (ticari taksi, şirket servisi vs..)

Evet

Hayır

9. Kaç yıldır okul servis sürücülüğü yapmaktasınız?

1-5 yıl

5-10 yıl

10-15 yıl

15 yıl ve üzeri

10. Kaç okula servis sürücülüğü yapmaktasınız?

1

2

3

4

5 ve üzeri

11. Günün hangi saatleri arasında servis yapmaktasınız?

6-9

11-13

15-17

17-19

12. Hangi okullara servis yapmaktasınız?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

13. Serviste ilköğretimin kaçınıcı sınıflarından öğrenci bulunmaktadır?

Anasınıfı

1. Sınıf

2. Sınıf

3.sınıf

4.sınıf

5. sınıf

6. Sınıf

7.sınıf

8.sınıf

14. Serviste kaç öğrenci bulunmaktadır?

.....

15. Kaç kilometrelik bir alanda servis yapmaktasınız?

.....km.

16. Servis sırasında en uzak mesafeye varmanız ortalama kaç dakika sürmektedir?

.....dk.

SERVİSTE DİNLENİLEN/ DİNLETİLEN MÜZİKLER

17. Aracınızda ne tür müzik dinleme cihazı/ cihazları bulunmaktadır?

Radyo Teyp Cd çalar Mp3 çalar Hepsi

18. Servis süresince bu cihazlardan hangilerini kullanmaktasınız?

Radyo Teyp Cd çalar Mp3 çalar Hepsi

19. Dinlemeyi tercih ettiğiniz müzik türü/ türleri nelerdir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

20. Öğrencilerin tercihi üzerine dinlenen müzik türü/ türleri nelerdir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

21. Servis saatleri içerisinde dinlemeyi tercih ettiğiniz radyo kanalları hangileridir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

22. Öğrencilerin tercihi üzerine dinlenen radyo kanalları hangileridir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

23. Çoğunlukla dinlemeyi tercih ettiğiniz kaset/cd/mp3'ler hangi şarkıcılara aittir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

24. Öğrencilerin tercihi üzerine dinlenen kaset/cd/mp3'ler hangi şarkıcılara aittir?

a).....b).....c).....

d).....e).....f).....

Anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

OKUL SERVİS ARAÇLARI HİZMET YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete : 14.6.2003/25138

Ek ve Değişiklikler:

1) 14.6.2005/25845 RG

DİKKAT (!): Bu Yönetmelik, 28/08/2007 tarihli ve 26627 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan " Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik" in 1'inci maddesiyle YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILMIŞTIR.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; zorunlu eğitim kapsamındaki taşınabilir eğitim dışındaki okul öncesi ve diğer öğrenci taşıma hizmetlerini düzenli ve güvenli hale getirmek, bu amaçla taşıma yapacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterlilik ve çalışma şartlarını belirlemek, bu Yönetmeliğin gerekli kıldığı denetim hizmetlerini yapmaktır.

Kapsam ve Dayanak

Madde 2 — Bu Yönetmelik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 75 inci ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 147 nci maddesine dayanılarak çıkarılmış olup, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce öğrenci taşımak için kullanılacak "Okul Servis Araçlarını" kapsar.

Tanımlar

Madde 3 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,

Taşıma: Bir ücret karşılığında okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim ile yüksek öğretim öğrencilerinin kamuya açık karayolunda minibüs ve otobüs gibi taşıtlarla evden okula, okuldan eve getirilip götürülmesini,

Okul Servis Aracı: Genel olarak okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim öğrencileri ile sadece rehber personel taşınmalarında kullanılan taşıtı,

Şoför: Karayolunda, ticari olarak tescil edilmiş bir motorlu taşıtı süren kişiyi,

Yolcu :Aracı kullanan şoför ile hizmetlilerin dışında araçta bulunan öğrencileri ve rehber personeli,

Okul Öncesi Öğrenci: Mecburi öğrenim çağına gelmemiş 4-5 yaş grubu çocuklarının eğitimi amacıyla açılan kurumlara gidip gelen çocukları,

Taşıt: Karayolunda insan taşımak için imal edilmiş motorlu araçları,

Minibüs: Yapısı itibarıyla sürücüsünden başka sekiz ila on dört oturma yeri olan ve insan

taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıtı,

Otobüs: Yapısı itibarıyla sürücüsünden başka en az onbeş oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilmiş bulunan motorlu taşıtı,

Rehber Personel: Okul öncesi çocukları ve 6 ile 14 yaş grupları arasındaki öğrencileri taşıyan okul servis araçlarında, araç içi düzenini sağlayan, öğrencilerin araca iniş ve binişlerinde yardımcı olan şahısları,

Taşıma Sınırı: Okul servis aracının trafik tescil belgesinde belirtilen oturma yeri sayısını,

Durak : Kamu hizmeti yapan yolcu taşıtlarının ve okul servis araçlarının yolcuları bindirmek, indirmek gayesi ile duraklamaları için işaretlerle belirlenmiş yeri,

Güzergah: Okul servis araçlarının kalkış noktası ile varış noktası arasında kalan, trafik denetleme şube veya bürolarınca verilen özel izin belgelerinde belirtilen yolları,

Özel İzin Belgesi: Okul servis aracının işletenini, şoförünü, rehber personeli, taşıtın plakasını, cinsini, taşıma sınırını ve izleyeceği güzergahı belirten ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, Karayolları Trafik Yönetmeliği ve bu Yönetmelik ile il-ilçe trafik komisyonu kararlarına uygunluğu anlaşılan okul servis araçlarına trafik denetleme şube veya bürolarınca verilen belgeyi,

Taşımacı: Öğrencilerin bir ücret karşılığında taşınmasını üstlenen gerçek veya tüzel kişileri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Okul Servis Araçlarında Aranacak Şartlar,

Çalışma Esasları ve Taşımacının Yükümlülükleri

Taşıtlarda Aranacak Şartlar

Madde 4 — Taşımacılar tarafından okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtlarda aşağıdaki şartlar aranır.

a) Okul servis araçlarının arkasında "OKUL TAŞITI" yazısını kapsayan numunesine uygun renk, ebat ve şekilde reflektif bir kuşak bulundurulmalıdır. (EK: 1/1, EK: 1/2)

b) Okul servis aracının arkasında, öğrencilerin iniş ve binişleri sırasında yakılmak üzere en az 30 cm çapında kırmızı ışık veren bir lamba bulunmalı ve bu lambanın yakılması halinde üzerinde siyah renkte büyük harflerle "DUR" yazısı okunacak şekilde tesis edilmiş olmalı, lambanın yakılıp söndürülmesi tertibatı fren lambaları ile ayrı olmalıdır. (EK: 2)

c) Okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtlarda, öğrencilerin kolayca yetişebileceği camlar ve pencereler sabit olmalı, iç düzenlemesinde demir aksam açıkta olmamalı, varsa yaralanmaya sebebiyet vermeyecek yumuşak bir madde ile kaplanmalıdır.

d) Okul servis araçlarında Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik ile Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirtilen standart, nitelik ve sayıda araç, gereç ve malzemeler her an kullanılabilir durumda bulundurulmalıdır.

e) Okul servis araçlarının kapıları şoför tarafından açılıp kapatılabilecek şekilde otomatik (Havalı, Hidrolikli v.b.) olabileceği gibi; araç şoförleri tarafından elle kumanda edilebilecek şekilde

(Mekanik) de olabilir. Otomatik olduğu takdirde, kapıların açık veya kapalı olduğu şoföre optik ve/veya akustik sinyallerle intikal edecek şekilde olmalıdır.

f) Okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtlar temiz, bakımlı ve güvenli durumda bulundurulmalı ve 6 ayda bir bakım ve onarımları yaptırılmakla birlikte; taşıtların cinsine göre Karayolları Trafik Yönetmeliğinin öngördüğü periyodik muayeneleri de yaptırılmış olmalıdır. (EK-3)

g) Okul servis aracı olarak kullanılacak taşıtların yaşları on yaşından küçük olmalıdır (on yaş dahil). Taşıtların yaşı fabrikasından imal edildiği tarihten sonra gelen ilk takvim yılı esas alınarak hesaplanır.

h) Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre tayin edilen ve o araca ait tescil belgelerinde gösterilen oturacak yer adedi, aracın içerisine görülebilecek bir yere yazılarak sabit şekilde monte edilecektir.

i) Kamu Kurum ve Kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişi ve kuruluşlara ait okul servis aracı olarak teçhiz edilmiş araçlar, taahhüt ettikleri öğrenci taşıma hizmetlerini aksatmamak kaydıyla, diğer yolcu taşıma hizmetlerinde de kullanılabilir. Ancak, bu taşıma esnasında okul servis araçlarına ait ışıklı işaretlerin şoförler tarafından kullanılması yasaktır.

j) Okul servis aracı; Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine uygun olmalıdır.

k) Gerektiği hallerde ilgili meslek odası, okul veya işyeri ve öğrenci velileriyle haberleşebilmek için telsiz veya mobil telefon bulunmalıdır.

l) Taşıtlarda her öğrenci için bir emniyet kemeri bulunmalıdır.

m) Taşıtlarda görüntü ve müzik sistemleri taşıma hizmeti sırasında kullanılmamalıdır.

Taşımacının Yükümlülüğü

Madde 5 — Okul servis araçları ile taşımacılık yapanlar;

a) Öğrencilerin oturarak rahat bir yolculuk yapmalarını sağlayacak tedbirleri alarak taahhüt ettiği yere kadar götürüp getirmekle ve servis hizmeti sırasında taşıta başka herhangi bir yolcu almamakla,

b) Taşıt içi düzeni sağlamak, anaokulu ve ilköğretim statüsündeki okul öğrencilerinin inme ve binmeleri sırasında yardımcı olmak üzere rehber personel bulundurmamakla,

c) Trafik denetleme şube veya bürolarından özel izin belgesi (EK-4) almakla,

d) Taşımacıların yanında çalışanlar, hizmet akdine tabi olup, bunların sosyal güvenlik yönünden sigorta işlemlerinin yaptırılması zorunluluğuyla,

e) Her yıl 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 125 inci maddesi uyarınca bu Kanuna tabi Odalarca belirlenen Okul Servis Araçları fiyat tarifeleri ücretine uymakla,

f) Yolcunun (Taşınan);

1- İkametgahının değişmesi,

2- Uzun tedaviyi gerektiren bir hastalık geçirmesi,

3- Okumaktan vazgeçmesi,
4- Herhangi bir sebepten dolayı okuma hakkını kaybetmesi,
sebebiyle servisle taşınmaktan vazgeçmesi halinde geri kalan ayların ücretlerini iade etmekle, yükümlüdürler.

Şikayetlerin Değerlendirilmesi

Madde 6 — Türk Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve Karayolları Trafik Kanunundaki işletenin ve araç sahibinin sorumluluğuna ilişkin hükümler ile taşımacı ve taşınan arasında vuku bulabilecek anlaşmazlıkların giderilmesi amacıyla açılacak davalara ait hususlar saklı kalmak kaydıyla; Bu madde hükümleri ile bu Yönetmelikteki diğer hükümlere uygun davranmadıkları anlaşılanlarla ilgili şikayetler trafik zabıtasınca değerlendirilir.

Okul Servis Araçlarının Kiralanması

Madde 7 — (Değişik : 14.6.2005/25845 RG) Okul servis araçlarının kiralanması; her yıl okul-aile birliği yönetim kurulu başkanının başkanlığında, okul-aile birliği yönetim kurulunca belirlenecek bir temsilci, okul-aile birliği yönetim kurulunca çocuğu servisle taşınan veliler arasından tespit edilecek dört veli, okul koruma derneği yönetim kurulunca belirlenecek bir temsilci ile varsa okul eğitim vakfı yönetim kurulunca belirlenecek bir temsilcinin katılımlarıyla oluşturulacak komisyon tarafından yapılır.

Gerçek ve tüzel kişiler, birlikte taşıma hizmeti yapabilirler. Ancak, adlarına tescilli taşıtların koltuk sayısı, taşınacak toplam öğrenci sayısının beşte birinden az olamaz. Bu husus kiralanma aşamasında Komisyon tarafından dikkate alınır.

Öğrenci velileri istemeleri halinde, çocuklarını herhangi bir okul servis aracı işleteni ile anlaşarak da taşıtabilirler.

Okul yönetimi ve yukarıda belirtilen komisyon, servis hizmetlerinin sağlıklı, düzenli ve disiplinli bir şekilde yürütülmesine yönelik olarak, aksaklığı tespit edilen hususları, hizmeti sürdüren taşıyıcının bağlı olduğu meslek odalarına en kısa zamanda bildirirler. Bu odalar kendi mevzuatlarıncı disiplin işlemlerini yapar ve sonucu okul yönetimine bildirirler.

Bu maddede belirtilen şartlara uymayanların özel izin belgesi iptal edilir.

Taşıma İşlerinde Çalışanlar

Madde 8 — Okul servis araçlarını kullanan şoförler ile rehber personel;

- Sorumlu ve yetkili olduğu hizmetin niteliklerine sahip olmak,
- Rehber personelin 22 yaşını doldurmuş ve en az lise mezunu olmak,
- Milli Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelikte belirlenen şekilde kılık ve kıyafete sahip olmak,
- Türk Ceza Kanununun 403, 404, 414, 415, 416/1-2-3, 418/1, 429, 430, 431, 432, 435, 436 ve 572/2 nci maddelerindeki suçlardan affa uğramış olsa bile hüküm giymemiş olmak,

e) Şoförler; E Sınıfı Sürücü Belgesi için 3 yıllık, B Sınıfı Sürücü Belgesi için 5 yıllık sürücü belgesine sahip olmak,

f) Taşıt şoförleri, asli kusurlu ve bilinçli taksirli olarak ölümlü trafik kazalarına karışmamış olmak, alkollü olarak araç kullanma ve hız kuralını ihlal nedeniyle sürücü belgeleri birden fazla geri alınmamış olmak ve ticari taşıt kullanma belgesine sahip olmak, zorundadırlar.

Bu maddede belirtilen şartlara uymayanların özel izin belgesi iptal edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sigorta

Sigorta Zorunluluğu

Madde 9 — Okul servis araçları, öğrenci taşıyan gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kuruluşları, taşıma hizmetinde kullanılan söz konusu araçlarına, Karayolları Trafik Kanunu'nun zorunlu kıldığı Mali Sorumluluk Sigortasını yaptırmak mecburiyetindedirler.

Sigorta Şirketlerinin Yükümlülüğü

Madde 10 — Türkiye'de kaza sigortası dalında çalışan ve ruhsatı bulunan her sigorta şirketi, okul servis araçlarına Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası yapmak zorundadır.

Sigortasız Taşıma Yapılamayacağı

Madde 11 — Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası bulunmayan servis araçları ile öğrenci taşımacılığı yapılamaz. Bu madde hükmüne aykırı olarak faaliyet gösteren araçlar hakkında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 91 inci maddesi hükmü uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Denetim

Madde 12 — Bakanlığın denetimi yanında, çalışma şartları yönünden Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer ilgili kuruluşlar da mevzuatları çerçevesinde her türlü denetimi yaparlar. Bakanlık denetimle ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve bu kuruluşlarla her zaman işbirliği içinde bulunur.

Kaldırılan Hükümler

Madde 13 — 21/5/1992 tarihli ve 21234 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği ile bu Yönetmelikteki ek ve değişiklikler yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (c) bendinde yer alan "iç düzenlemesinde demir aksam açıkta olmamalı, varsa yaralanmaya sebebiyet vermeyecek yumuşak bir madde ile kaplanmalı" zorunluluğu yönetmelik yayımlandığı tarihten 3 ay sonra yürürlüğe girer.

Geçici Madde 2 — Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (g) bendi, yönetmelik

yayımlandığı tarihten 4 yıl sonra yürürlüğe girer.

Yürürlük

Madde 14 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 — Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

RADYOLARA AİT YAYIN AKIŞLARI

POWERTÜRK FM HAFTA İÇİ YAYIN AKIŞI

PAZARTESİ-CUMA	
06.00- 10.00	POP SABAH
10.00- 13.00	TOP TÜRKÇE POP
13.00-16.00	TOP TÜRKÇE POP
16.00- 20.00	EVE DÖNÜŞ
20.00- 24.00	ANINDA İSTE
24.00-06.30	TOP TÜRKÇE POP

POWER FM
HAFTA İÇİ YAYIN AKIŞI

PAZARTESİ- PERŞEMBE	
06:30 - 10:00	POWER MORNING TEAM
10:00 - 14:00	MORNING HITS
14:00 - 17:00	NON-STOP HITS
17:00 - 17:05	<u>D&R BEŞTE BEŞ</u>
17:05 - 18:00	CHAT ZONE
18:00 - 20:00	CENK - ERDEM
20:00 - 24:00	JUKE BOX
24:00 - 06:30	ALL NIGHT LONG HITS
CUMA	
06:30 - 10:00	POWER MORNING TEAM
10:00 - 14:00	MORNING HITS
16:00 - 17:00	NON-STOP HITS
17:00 - 17:05	<u>D&R BEŞTE BEŞ</u>
17:05 - 18:00	CHAT ZONE
18:00 - 20:00	CENK - ERDEM
20:00 - 21:00	<u>COKE & MUSIC - POWER PARTY</u>
21:00 - 22:00	CLUB CHECK
22:00 - 24:00	DAVID DEE - VISION FROM SOUL-DIVISION
24:00 - 03:00	ULUS 29
03.00 - 07.00	ALL NIGHT LONG HITS

POWER XL FM
HAFTA İÇİ YAYIN AKIŞI

PAZARTESİ-PERŞEMBE	
06:00 - 11:00	Morning Lounge
11:00 - 18:00	Lounge Time
18:00 - 21:00	Yakuza
21:00 - 06:00	XL Box
CUMA	
06:00 - 11:00	Morning Lounge
11:00 - 18:00	Lounge Time
18:00 - 21:00	Yakuza
21:00 - 22:00	Deep House Sounds With Dj Nisso
22:00 - 00:00	Mix In The Music With Dj Hope
00:00 - 02:00	Minimal Connection With Özgür Bay
02:00 - 04:00	Unbreakable Fragments With Dj Madhouse From GREECE
04:00 - 06:00	XL Box

RADYO FENOMEN
HAFTA İÇİ YAYIN AKIŞI

PAZARTESİ-PERŞEMBE	
06:00 - 10:00	SABAH FENOMENİ
10:00 - 14:00	FENOMEN HIT MÜZİK
14:00 - 18:00	FENOMEN KEYFİ
18:00 - 24:00	FENOMEN HIT MÜZİK
24:00 - 06:00	MAKSIMUM HIT MÜZİK
CUMA	
06:00 - 10:00	SABAH FENOMENİ
10:00 - 14:00	FENOMEN HIT MÜZİK
14:00 - 18:00	FENOMEN KEYFİ
18:00 - 24:00	FENOMEN HIT MÜZİK
24:00 - 07:00	MAKSIMUM HIT MÜZİK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' ne

Enstitünüzün Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans 241101720030077 no'lu öğrencisiyim.
"İlköğretim Okul Servislerinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi" konulu araştırmamı gerçekleştirmek için ekte bulunan anketi, ilköğretim okulları servis şoförlerine uygulamam gerekmektedir. Bu çalışmayı yapmak amacıyla İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli iznin alınması için, Gereğini arz ederim.

02.04.2009

Tuba UZ

Y.Ü.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

02.04.2009
1286

M. C. ...
G. ...

...

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Müzik Öğretmenliği
Tuba Uz

SAYI :B.30.02.Mar.0.45.00.00/1511
KONU:İzin Yazısı hk.

İstanbul/03.04/2009

**İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne
İstanbul**

Enstitümüz Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Tuba Uz şu an tez aşamasında olup "İLKÖĞRETİM OKUL SERVİSİNDE DİNLENEN/DİNLETİLEN MÜZİKLERİN İNCELENMESİ" başlıklı tezini Yrd.Doç.Dr. M. Ali Özdemir danışmanlığında yürütmektedir. Tezin uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendisine gerekli iznin verilmesi hususunda müsaadelerinizi arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Sefer ADA
Müdür

Ek 1 : Öğrenci dilekçesi
2 : Anket
3 : Tez öneri formu

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/2224/47073
Konu: Anket (**Tuba UZ**)

24 Nisan 2009

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

- İlgi : a) Valilik Makamının 24/04/2009 tarih 18.580/2184/46711 sayılı oluru.
b) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Marmara Üniversitesi'nin 03/04/2009 tarih 1511 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Tuba UZ'un** İlimizde ekte adları verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Servisinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi**" konulu anket çalışmasını yapma isteği İlgi (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İlgi(a) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. ilgi (a) Valilik Oluru.
2. Anket soruları.

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu
Tel. ve Fax : 212 526 13 82 İnternet : www.istanbul-meb.gov.tr E-mail : apk@istanbul-meb.gov.tr

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 2184/46711
Konu : Anket (**Tuba UZ**)

24/04/2009

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a)Marmara Üniversitesi'nin 03/04/2009 tarih 1511 sayılı yazısı.
b)Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c)Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d)Millî Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 21/04/2009 tarihli tutanağı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Yüksek lisans Programı öğrencisi **Tuba UZ'un** ilimizde ekte adları verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Servisinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi**" konulu anket çalışmalarını yapma istekleri hakkındaki İlgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Yüksek lisans Programı öğrencisi **Tuba UZ'un** ilimizde ekte adları verilen okullarda uygulanmak üzere "**İlköğretim Okul Servisinde Dinlenen/Dinletilen Müziklerin İncelenmesi**" konulu anket çalışmalarını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, İlgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
Ek-1. İlgi (a) yazı ve ekleri

OLUR
24/04/2009

Hikmet DİNÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİM
%100
DESTEK

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr **Web :** <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Balıkesir’de doğdu. İlkokul öğrenimini Bilecik’te, ortaokul ve lise öğrenimini ise Bursa’da tamamladı. 1999 yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü’nü kazandı. 2003 yılında başarıyla mezun oldu ve aynı yıl mezun olduğu bölümde yüksek lisans yapmaya hak kazandı. Yine 2003 yılında İstanbul’da 80. Yıl Nuh Çimento Lisesi’ne müzik öğretmeni olarak atandı. 2008 yılında İstanbul Kadıköy Lisesi’nde göreve başladı. Halen aynı okulda müzik öğretmeni olarak çalışmaktadır.